

Gestió de les operacions de tresoreria

Maria Jesús Salvador Amela

Procés integral de l'activitat comercial

Índex

Introducció	5
Resultats d'aprenentatge	7
1 Operacions financeres	9
1.1 Interès simple	9
1.1.1 Tipus equivalents en capitalització simple	11
1.2 Interès compost	15
1.2.1 Capitalització fraccionada: tipus equivalents en capitalització composta	15
1.3 Documentació de pagaments ajornats	17
1.3.1 Lletra de canvi	18
1.3.2 Pagaré	21
1.4 Descompte simple	23
1.4.1 Descompte simple racional	23
1.4.2 Descompte simple comercial	24
1.4.3 Relació entre D_r i D_c	25
1.5 Aplicacions pràctiques del descompte	26
1.5.1 Facturatge	26
1.5.2 Gestió de documents de pagament ajornat	28
2 Pagament de la compravenda al comptat	31
2.1 Rebut	31
2.2 Xec	33
2.2.1 Tipus de xecs	34
2.3 Transferència bancària	42
2.4 Ingrés bancari	44
2.5 Domiciliació bancària	45
2.6 Targeta electrònica	47
2.7 Gir postal	48
2.8 Pagament contra reemborsament	49
3 Gestió i control de tresoreria	51
3.1 Llibres de registre	51
3.2 Llibre de registre de caixa i arqueig	53
3.3 Llibre de registre de bancs i acarament d'extractes bancaris	55
3.4 Pressupost de tresoreria	60

Introducció

Hi ha diferents aspectes relacionats amb els cobraments i els pagaments associats a l'activitat comercial que fan especial incidència en els càlculs, la documentació, els registres que generen i el control que es deriva de la tresoreria.

En l'apartat “**Operacions financeres**” es tracta l'interès i es relaciona amb els càlculs que es fan servir en l'activitat comercial, com són la capitalització simple, la capitalització composta o el descompte, que és l'operació inversa a les anteriors. Amb les fórmules que s'expliquen en aquest apartat es fan càlculs simples i s'utilitzen en algunes operacions com són el facturatge o la gestió d'efectes que es deriven de documentació de pagament ajornat.

En l'apartat “**Pagament de la compravenda al comptat**” es tracten els diferents documents que es poden elaborar per a la realització de pagaments al comptat com són els rebuts, els xecs en totes les seves diferents modalitats, les transferències bancàries, els ingressos en compte, la domiciliació bancària, les targetes electròniques, el gir postal o els pagaments contra reemborsament. En tots els casos constituiran un comprovant de la realització d'un pagament o cobrament segons es tracti del venedor o el comprador.

Finalment, en l'apartat “**Gestió i control de tresoreria**” s'estudia la gestió i el control de tresoreria amb els llibres obligatoris i auxiliars. En concret, s'analitza com omplir el llibre auxiliar de caixa amb l'arqueig i el llibre auxiliar de banc amb la conciliació bancària. Amb referència a la gestió, s'utilitza com a eina el pressupost de tresoreria, amb propostes d'actuacions, si s'escau, per evitar els riscos associats.

Per assolir els objectius d'aquesta unitat, cal que feu els exercicis i les activitats proposades en cada bloc. En cas de dubte podeu preguntar al fòrum de l'assignatura, ja que així us podran ajudar els vostres companys o el professorat a resoldre'ls.

Resultats d'aprenentatge

En finalitzar aquesta unitat, l'alumne/a:

1. Determina els tràmits de la gestió de cobraments i pagaments, analitzant la documentació associada i el seu flux dins de l'empresa.

- Diferencia els fluxos d'entrada i sortida de tresoreria, valorant els procediments d'autorització dels pagaments i de gestió dels cobraments.
- Identifica els mitjans de pagament i cobrament habituals en l'empresa, així com els seus documents justificatius, diferenciant pagament al comptat i pagament ajornat.
- Compara les formes de finançament comercial més habituals.
- Aplica les lleis financeres de capitalització simple o composta en funció del tipus d'operacions.
- Calcula la liquidació d'efectes comercials en operacions de descompte.
- Calcula les comissions i les despeses de determinats productes i serveis bancaris bàsics relacionats amb l'ajornament del pagament i del cobrament, tant en l'àmbit nacional com internacional.
- Interpreta i tramita documents financers bàsics en anglès que s'utilitzen en pagaments i cobraments.
- Utilitza aplicacions informàtiques específiques.

2. Efectua la gestió i el control de la tresoreria, utilitzant aplicacions informàtiques.

- Estableix la funció i els mètodes de control de la tresoreria en l'empresa.
- Emplena els diferents llibres i registres de tresoreria.
- Executa les operacions del procés d'arqueig i quadrament de la caixa i detecta les desviacions.
- Acara la informació dels extractes bancaris amb el llibre de registre del banc.
- Descric les utilitats d'un calendari de venciments en termes de previsió financera.
- Relaciona el servei de tresoreria i la resta de departaments amb empreses i entitats externes.
- Valora la utilització de mitjans en línia, l'administració electrònica i altres substitutius de la presentació física dels documents.

- Efectua els procediments d'acord amb els principis de responsabilitat, seguretat i confidencialitat de la informació.
- Utilitza el full de càlcul i altres eines informàtiques per a la gestió de tresoreria.
- Identifica el procediment per gestionar la presentació de documents de cobrament i pagament davant de les administracions públiques.

1. Operacions financeres

El desenvolupament de l'activitat comercial de les empreses fa necessari realitzar càlculs matemàtics per avaluar operacions que impliquin un ajornament del cobrament, com per exemple el facturatge o la gestió d'efectes. Aquestes operacions que impliquin un ajornament en el pagament o el cobrament es tradueixen molts cops en l'elaboració prèvia de certs documents com la lletra de canvi o el pagaré.

Però els càlculs es fan d'acord amb una regla concreta que s'anomena **lleï financera**. Els càlculs que s'apliquen normalment són la capitalització simple o composta i el descompte.

1.1 Interès simple

L'activitat comercial es basa en un intercanvi de béns a canvi d'un preu. En el moment en què es materialitza aquest preu es genera un cobrament i un pagament. De vegades, el pagament i el cobrament no tenen lloc en el moment en què s'efectua l'operació comercial, sinó posteriorment. Per aconseguir un ajornament en el pagament cal iniciar un procés de negociació entre venedors i compradors. Lògicament, si el venedor accepta cobrar més tard, està prestant aquests diners al comprador. Això suposa uns quants inconvenients per al venedor, com són el risc de no cobrar, la impossibilitat de disposar d'aquests diners prestats i la pèrdua de poder de compra en el futur per la pujada dels preus.

Per això, el venedor, a més del preu de venda, cobra una quantitat addicional pel pagament ajornat que s'anomena **interès**. El comprador està disposat a assumir aquest cost addicional d'interès, ja que utilitza aquesta via per finançar-se de manera temporal. En definitiva, aquesta operació d'ajornament no és res més que una operació financera que es pot realitzar amb la capitalització simple.

L'**interès** és el rèdit, taxa d'utilitat o guany del capital, que generalment és causa o es reporta sobre la base d'un tant per cent del capital i en relació amb el temps que se'n disposi.

La fórmula que es fa servir per calcular l'interès és la següent:

$$I = C_o \cdot i$$

- I és l'interès percebut.
- C_o és el capital inicial o l'import finançat de l'operació.
- i és el tipus d'interès aplicat.

Per trobar el capital final que percebrà l'empresa es fa servir la fórmula següent:

$$C_n = C_o \cdot (1 + n \cdot i)$$

- C_n és el capital final o el que s'obté al final de l'operació.
- C_o és el capital inicial o l'import finançat de l'operació.
- n és el temps que durarà el finançament.
- i és el tipus d'interès aplicat.

A partir d'aquesta última fórmula se'n poden obtenir d'altres per calcular altres magnituds (vegeu la taula 3.1):

TAULA 1.1. Altres fórmules a partir del capital final (interès simple)

Concepte a calcular	Fórmula
Capital inicial	$C_o = \frac{C_n}{(1 + n \cdot i)}$
Interessos	$I = C_o \cdot i \cdot n$
Interessos	$I = C_n - C_o$
Tipus d'interès	$i = \frac{\frac{C_n}{C_o} - 1}{n}$
Temps	$n = \frac{\frac{C_n}{C_o} - 1}{i}$

El següent exemple serveix per entendre millor les fórmules de l'interès simple:

Exemple de capital final i interessos

Una empresa vol calcular el capital final i els interessos que obtindrà en el finançament d'una venda al client Y. L'import de l'operació és de 2.100 EUR durant 2 anys a un tipus d'interès del 5%.

En aquest cas, l'empresa X ha d'identificar les dades:

- Capital inicial (C_o) = 2.100 EUR
- Temps (t) = 2 anys
- Tipus d'interès (i) = 5%

1. Per fer el càlcul del capital final ha d'aplicar la fórmula per obtenir el capital final:

$$C_n = C_o \cdot (1 + n \cdot i)$$

Se substitueix cada variable per la dada identificada anteriorment:

$$C_n = 2.100 \cdot (1 + 2 \cdot 0,05) = 2.310 \text{ EUR}$$

L'import resultant és de **2.310 EUR**, que són els diners que cobrarà l'empresa X del client Y.

2. Per obtenir els interessos ha d'aplicar la fórmula:

$$I = C_n - C_o$$

Se substitueix cada variable pel seu valor:

$$I = 2.300 - 2.100 = 210 \text{ EUR}$$

L'empresa X obtindrà uns interessos de **210 EUR**.

1.1.1 Tipus equivalents en capitalització simple

Fins al moment, el temps d'una operació sempre s'ha referit a l'any. En la pràctica habitual de les operacions financeres, el temps pot fer referència a altres períodes temporals: mesos, trimestres, semestre, etc. També és possible que en el tipus d'interès hi apareguin tipus d'interès de capitalització mensual, trimestral, quadrimestral, etc.

Equivalència financera

Dos tipus d'interès expressats en diferents unitats de temps són equivalents quan, aplicats al mateix capital inicial i durant el mateix temps, produeixen els mateixos interessos, és a dir, generen el mateix capital final.

És important recordar que en les operacions financeres cal fer referència sempre al tipus d'interès i el temps en la mateixa unitat de fraccionament de l'any. És a dir, si tenim un tipus d'interès "i" anual, el temps "n" han de ser anys; si, per contra, el tipus d'interès és mensual, el temps s'ha d'expressar en mesos.

Per obtenir els tipus equivalents s'utilitza la fórmula:

$$i = i_m \cdot m$$

- i és el tipus d'interès anual
- m és el temps: semestres, quadrimestres, trimestres, mesos, etc.
- i_m és el tipus d'interès semestral, quadrimestral, trimestral, mensual o diari.

Els valors d'"m" per als diferents fraccionaments més habituals de l'any són els de la taula 1.2.

TAULA 1.2. Relació de fraccions de l'any amb "m"

Fracció de l'any	"m"
Semestre	m = 2
Quadrimestre	m = 3
Trimestre	m = 4
Bimestre	m = 6
Mes	m = 12
Setmana	m = 52
Dies (any civil)	m = 365
Dies (any comercial)	m = 360

Com que en capitalització simple no es capitalitzen els interessos, hi ha els tipus equivalents proporcionals:

$$i_m = \frac{i}{m}$$

Vegeu l'exemple següent per entendre millor les fórmules anteriors.

El temps i el tipus d'interès han de ser homogenis, és a dir, referenciats al mateix fraccionament "m".

Exemple de capital final i interessos no anuals

Una empresa vol calcular el capital final i els interessos que obtindrà en el finançament d'una venda al client Y. L'import de l'operació és de 2.100 EUR durant 2 quadrimestres a un tipus d'interès del 6% anual.

L'empresa X ha d'identificar les dades de l'enunciat:

- Capital inicial (C_o) = 2.100 EUR
- Temps (n) = 2 quadrimestres
- Tipus d'interès (i) = 6% anual

1. Per fer el càlcul del capital final s'han de tenir el temps i l'interès expressats en la mateixa magnitud. Per aquest motiu, es passa el tipus d'interès anual a quadrimestral utilitzant la fórmula:

$$i_m = \frac{i}{m}$$

Tenint en compte que en un any hi ha 3 quadrimestres, el resultat obtingut és:

$$i_3 = \frac{0,06}{3} = 0,02$$

Aquest interès i_3 és ara un interès nominal quadrimestral.

S'ha d'aplicar la fórmula per obtenir el capital final:

$$C_n = C_o \cdot (1 + n \cdot i_m)$$

Se substitueix cada variable per la dada identificada anteriorment:

$$C_n = 2.100 \cdot (1 + 2 \cdot 0,02) = 2.184 \text{ EUR}$$

L'import resultant és de **2.184 EUR**, els diners que cobrarà l'empresa X del client Y al final del segon quadrimestre.

2. Per obtenir els interessos s'ha d'aplicar la fórmula:

$$I = C_n - C_o$$

Se substitueix cada variable pel seu valor:

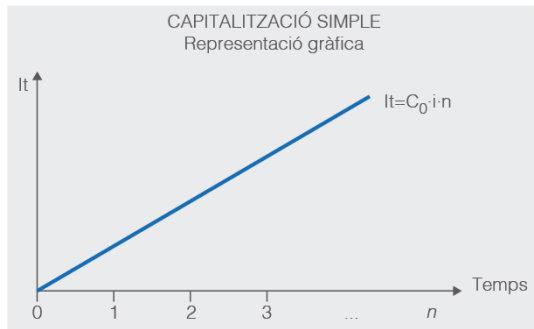
$$I = 2.184 - 2.100 = 84 \text{ EUR}$$

L'empresa X obtindrà uns interessos de **84 EUR**.

La diferència fonamental entre la capitalització composta i la simple és que els interessos que es van generant passen a formar part del capital inicial, la qual cosa significa que cada vegada es va obtenint un capital més elevat per calcular els nous interessos.

La millor manera de diferenciar la capitalització simple de la composta és amb imatges. Vegeu la capitalització simple en la figura [2.1](#).

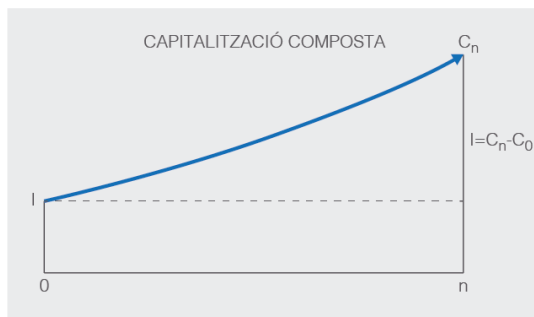
FIGURA 1.1. Capitalització simple

La gràfica és lineal i sempre s'obté el mateix interès, ja que no s'acumula al capital inicial disposat per fer la inversió.

En canvi, amb l'interès compost s'obté la imatge de la figura 2.2.

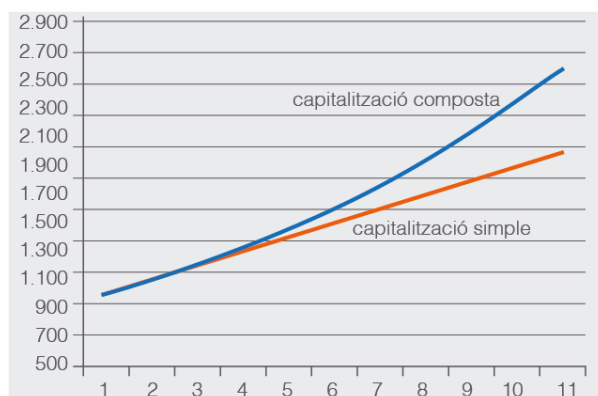
FIGURA 1.2. Capitalització composta

La gràfica no és lineal i l'interès va variant. L'interès produït en el passat s'acumula al capital inicial disposat per fer la inversió i genera, a la vegada, nous interessos.

La millor manera d'observar la diferència és amb la imatge de la figura 2.3:

FIGURA 1.3. Comparativa de capitalització

Per aquest motiu, les empreses prefereixen els productes en què s'apliqui l'interès compost, perquè implica l'obtenció d'un interès més gran que si es fa l'operació amb interès simple.

La formulació és diferent. Per calcular el **capital final** que percebrà l'empresa, la fórmula és:

$$C_n = C_o \cdot (1 + i)^n$$

- C_n és el capital final o obtingut al final de l'operació.
- C_o és el capital inicial o l'import finançat de l'operació.
- n és el temps que durarà el finançament.
- i és el tipus d'interès aplicat.

A partir d'aquesta fórmula se'n poden obtenir d'altres, igual que es fa amb l'interès simple (vegeu la taula 3.2).

TAULA 1.3. Altres fórmules a partir del capital final (interès compost)

Concepte a calcular	Fórmula
Capital inicial	$C_o = \frac{C_n}{(1 + i)^n}$
Interessos	$I = C_n - C_o$
Tipus d'interès	$i = \left(\frac{C_n}{C_o}\right)^{1/n} - 1$
Temps	$n = \frac{\log C_n - \log C_o}{\log (1 + i)}$

Vegeu l'exemple per entendre millor les fórmules de l'interès compost:

Exemple de capital final i interessos

Una empresa necessita calcular el capital final i els interessos en el finançament d'una venda al client Y. L'import de l'operació és de 2.100 EUR durant 2 anys a un tipus d'interès del 5% en règim de capitalització composta.

L'empresa X identifica les dades de l'anunciat:

- Capital inicial (C_o) = 2.100 EUR
- Temps (t) = 2 anys
- Tipus d'interès (i) = 5% anual

1. Per al primer càlcul, s'ha d'aplicar la fórmula per obtenir el capital final:

$$C_n = C_o \cdot (1 + i)^n$$

Se substitueix cada variable per la dada identificada anteriorment:

$$C_n = 2.100 \cdot (1 + 0,05)^2 = 2.315,25 \text{ EUR}$$

L'import resultant és de **2.315,25 EUR**, els diners que cobrarà l'empresa X del client Y.

2. Per obtenir els interessos s'ha d'aplicar la fórmula:

$$I = C_n - C_o$$

Se substitueix cada variable pel seu valor:

$$I = 2.315,25 - 2.100 = 215,25 \text{ EUR}$$

L'empresa X obtindrà uns interessos de **215,25 EUR**.

3. Els interessos totals també es poden obtenir a partir del capital inicial:

$$\left. \begin{aligned} I &= C_n - C_o \\ C_n &= C_o \cdot (1+i)^n \end{aligned} \right\} I = C_o \cdot (1+i)^n - C_o \Rightarrow I = C_o \cdot [(1+i)^n - 1]$$

$$I = 2.100 \cdot [(1 + 0,05)^2 - 1] = 215,25 \text{ EUR}$$

Si compareu aquesta operació amb l'operació calculada en el càlcul de l'interès simple, l'empresa X obtindrà una diferència de 5,25 EUR (215,25 - 210).

1.2 Interès compost

1.2.1 Capitalització fraccionada: tipus equivalents en capitalització composta

En càlculs financers i comercials, normalment l'interès es troba expressat en un percentatge anual. Però el més freqüent és que s'hagin de fer càlculs expressats en altres fraccionaments de l'any com trimestres, mesos o dies. Per tant, en la pràctica diària hi ha dues maneres de referenciar el tipus d'interès: el **tipus nominal (TIN)** i el **tipus efectiu o equivalent (TAE)**.

El tipus d'interès nominal és el que usualment apareix en els contractes. A diferència de la capitalització simple, en capitalització composta els interessos s'acumulen al capital inicial per generar nous interessos. Es fa necessari, doncs, que en els contractes, a més d'indicar el tipus d'interès nominal, s'indiqui el període de capitalització. Per a un mateix tipus nominal, els interessos generats seran diferents en funció de si la capitalització és mensual, trimestral, quadrimestral, etc.

Equivalència financera

Dos tipus d'interès expressats en diferents unitats de temps són equivalents quan, aplicats al mateix capital inicial i durant el mateix temps, produeixen els mateixos interessos, és a dir, generen el mateix capital final.

Com que en capitalització simple no es capitalitzen els interessos, la relació entre el tipus nominal i el tipus efectiu és proporcional. S'expressa com:

$$j_m = i \quad i = i_m \cdot m$$

$$j_m = i_m \cdot m \quad i_m = \frac{j_m}{m}$$

- m és la freqüència del fraccionament en un any.
- j_m és el tipus d'interès nominal de freqüència m . Per a $m = 1$, j_1 és el tipus nominal anual (TIN).
- i_m és el tipus d'interès efectiu d'un període fraccionat de freqüència m .

En capitalització composta sí que hi ha acumulació d'interessos i , per tant, no existeix la proporcionalitat en la capitalització simple. Tenint en compte aquesta falta de proporcionalitat, en capitalització composta s'usa la fórmula següent:

TIN o tipus d'interès nominal és la rendibilitat d'un producte financer en un període de temps determinat tenint en compte únicament el capital inicial (capitalització simple).

j_m és un tipus d'interès nominal fraccionat. Per exemple, per a $m=2$, j_2 és el tipus d'interès nominal semestral.

$$(1 + i) = (1 + i_m)^m$$

D'aquesta fórmula es poden obtenir les següents:

TAULA 1.4. Equivalència financera en capitalització composta

Tipus d'interès	Fórmula
Anual	$i = (1 + i_m)^m - 1$
Fraccionat: semestral, trimestral...	$i_m = (1 + i)^{1/m} - 1$

A partir de les fórmules anteriors vegeu un exemple per entendre millor l'equivalència financera en capitalització composta:

Exemple de capital final i interessos no anuals

Una empresa vol calcular el capital final i els interessos que obtindrà en el finançament d'una venda al client Y. L'import de l'operació és de 2.100 EUR durant 2 quadrimestres a un tipus d'interès de 6% anual en règim de capitalització composta.

L'empresa X ha d'identificar les dades:

- Capital inicial (C_0) = 2.100 EUR
- Temps (n) = 2 quadrimestres
- Tipus d'interès (i) = 6% anual

Per al primer càlcul, primer s'han de tenir el temps i l'interès expressats en la mateixa magnitud. Per aquest motiu es passa el tipus d'interès anual a quadrimestral utilitzant la fórmula:

$$i_m = (1 + i)^{1/m} - 1$$

Tenint en compte que un any hi ha 3 quadrimestres, el resultat que s'obté és:

$$i_3 = (1 + 0,06)^{1/3} - 1 = 0,0196$$

Aquest tipus d'interès i_4 és ara un interès efectiu quadrimestral.

Per al segon càlcul s'ha d'aplicar la fórmula per obtenir el capital final:

$$C_n = C_0 \cdot (1 + i_m)^n$$

Se substitueix cada variable per la dada identificada anteriorment:

$$C_n = 2.100 \cdot (1 + 0,0196)^2 = 2.183,18 \text{ EUR}$$

L'import resultant és de **2.183,18 EUR**, els diners que cobrarà l'empresa X del client Y al final del segon quadrimestre.

Per obtenir els interessos s'ha d'aplicar la fórmula:

$$I = C_n - C_0$$

Se substitueix cada variable pel seu valor:

$$I = 2.183,18 - 2.100 = 83,18 \text{ EUR}$$

L'empresa X obtindrà uns interessos de **83,18 EUR**.

A partir de la relació d'equivalència, en capitalització composta es relacionen la TIN i la TAE amb les següents fórmules:

$$TAE = \left(1 + \frac{j_m}{m}\right)^m - 1$$

En capitalització composta, el tipus d'interès nominal i el tipus d'interès efectiu únicament coincideixen quan el període de capitalització és anual. És a dir, que quan els interessos produïts es paguen solament una vegada i al final de l'any, la TIN és igual a la TAE.

$$TIN = \left[(1 + TAE)^{1/m} - 1 \right] \cdot m$$

Analitzeu aquests conceptes a partir dels exemples següents:

Exemple de càlcul de la TAE

Una empresa vol calcular la TAE corresponent a un 4% anual capitalitzable semestralment.

- Temps (m) = 2 semestres
- Tipus d'interès $j_m = 4\%$

La fórmula per calcular la TAE és:

$$TAE = \left(1 + \frac{j_m}{m} \right)^m - 1$$

Se substitueixen les dades a la fórmula:

$$TAE = \left(1 + \frac{0,04}{2} \right)^2 - 1 = 0,0404 \Rightarrow 4,04\%$$

La TAE resultant és de **4,04%**.

Exemple de calcul de la TIN

Per calcular la TIN corresponent a un TAE de 4,04 % semestral:

- Temps (m) = 2 semestres
- TAE = 4,04%

La fórmula per calcular la TIN és:

$$TIN = \left[(1 + TAE)^{1/m} - 1 \right] \cdot m$$

Se substitueixen les dades en la fórmula:

$$TIN = \left[(1 + 0,0404)^{1/2} - 1 \right] \cdot 2 = 0,04 \Rightarrow 4\%$$

El TIN resultant és del **4 %**.

Tenint la TAE es pot trobar el seu TIN, o viceversa. D'aquesta manera es garanteix l'equivalència financera.

1.3 Documentació de pagaments ajornats

En les operacions de compravenda de béns o serveis es generen obligacions per a les parts. El venedor queda obligat a lliurar el bé o servei, i per al comprador l'obligació consisteix a pagar el preu convingut. Aquest pagament no se sol fer només en efectiu, sinó que en la majoria dels casos es paga a terminis.

Es creen així els documents mercantils en què es recull el deute. Tenen la funció de documentar una operació de crèdit, cosa que permet al creditor del deute acudir a un tercer, una entitat financera, perquè cobri en el seu nom aquest document.

Aquests documents són, per exemple, les lletres o els pagarés, que tenen un termini estipulat. Això suposa que el venedor no pot disposar d'aquests diners fins al cap d'un temps, i per aquest motiu acudeix al descompte fet per un intermediari financer. Mitjançant aquesta operació anticipen la recepció del capital a canvi d'un import que cobrarà l'intermediari per avançar els diners.

Abans d'analitzar el descompte es fa necessari conèixer els documents sobre els quals es fan els càlculs.

1.3.1 Lletra de canvi

La lletra de canvi és un document que indica una obligació per un import determinat a una data. Per aquest motiu es pot descomptar.

La **lletra de canvi** és el títol formal i complet pel qual una persona (lliurador) mana pagar a una altra (lliurat) una quantitat de diners en el lloc i el temps convinguts a l'ordre d'un tercer (tenidor o prenedor).

D'aquesta definició es dedueix que la lletra de canvi té les funcions següents:

- **De garantia:** expedir una lletra és una garantia que es pagarà en el moment del venciment.
- **De pagament:** des del segle XVI es permet pagar a tercers amb la transmissió de títol per endós.
- **De crèdit:** per al lliurador, pel descompte del document en una entitat financera, i per al lliurat, perquè ajorna el pagament del deute.

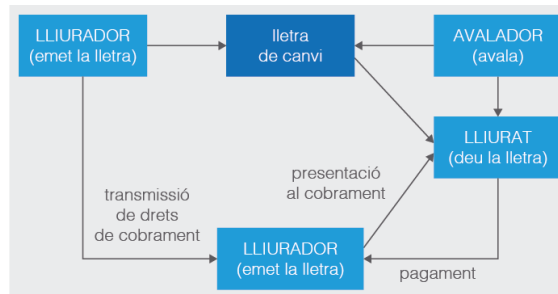
En la gestió de la lletra de canvi intervenen les persones següents:

- **Lliurador:** és la persona que emet la lletra. El document ha de contenir el seu nom, el seu domicili i la seva signatura.
- **Lliurat:** és la persona que ha de pagar. El document ha de contenir el seu nom, el seu domicili complet i la signatura, que representa l'acceptació del compromís de pagament.
- **Tenidor o prenedor:** és l'intermediari a l'ordre del qual s'ha de pagar la quantitat ordenada pel lliurador. Pot ser o bé el mateix lliurador o bé una altra persona física o jurídica a la qual s'hagi traspassat l'efecte (endós).
- **Endossant:** és qui cedeix la propietat de la lletra i del dret de cobrament.
- **Endossatari:** és qui adquireix la propietat de la lletra i del dret de cobrament.

- **Avalador:** és la persona que garanteix que el pagament de la lletra es farà efectiu, en cas d'impagament del lliurat, ja que ho faria ell en nom seu.

Vegeu la relació entre els diferents intervinents en la figura 1.4:

FIGURA 1.4. Esquema de funcionament d'una lletra

El venciment del document pot ser:

- **A la vista:** no hi ha termini per al venciment, per la qual cosa la lletra s'ha de pagar quan es presenti.
- **A dia cert:** es marca un termini fix de venciment, indicant amb claredat el dia, el mes i l'any.
- **A un termini comptat des de la data (d/d):** s'utilitza l'expressió "x dies de data", que significa que es compten els dies per al venciment a partir de la data del lliurament.
- **A un termini comptat des de la vista (d/v):** s'usa l'expressió "x dies de vista" per indicar que es compten els dies per al venciment des del dia que el lliurat accepti el document.

Les clàusules més comunes en les lletres de canvi són:

- **No a l'ordre:** significa que no es pot endossar el document.
- **Sense despeses i sense protest:** suposa que el lliurat no assumeix despeses ni protest per impagament.

Aquest document està regulat a la Llei 19/1985, canviària i del xec, que beneficia tant el venedor com el comprador. Permet que el comprador pagui a terminis la seva compra i que el venedor no necessiti esperar al venciment del deute per cobrar-la. La lletra de canvi és un efecte timbrat amb un import que varia en funció de la quantitat per la qual s'estén el document.

L'article 1 de la Llei canviària en determina el contingut:

- Denominació de "lletra de canvi" inserida al títol
- Ordre de pagament d'una determinada quantitat de diners

Protest

Acte que acredita que la lletra no ha estat acceptada o pagada pel lliurat.

Trobareu la plantilla de la lletra de canvi en format editable als annexos de la unitat.

- Nom, cognoms i adreça del lliurat
- Venciment de la lletra
- Lloc del pagament (tenidor)
- Data i lloc d'emissió de la lletra
- Signatura, nom i domicili de qui gira o emet la lletra (lliurador)

L'anvers de la lletra de canvi té la següent estructura segons la figura 2.4:

FIGURA 1.5. Anvers d'una lletra

Lloc de lliurament: (1)	Moneda: (2)	Import: (3)	
Data de lliurament Dia Mes Any (4)	Venciment (5)		
Per aquesta lletra de canvi heu de pagar, al venciment expressat, a (6) (consigneu la quantitat amb lletres) (7)			
Persona o entitat: Domicili o oficina: (8) Població:	Domicili de pagament: Codi del compte del client (CCC) Entitat Oficina DC Núm. de compte ES		
Hi estic d'acord Data (Signatura) (10)	Clàusules: (9) Lliurat Nom: (11) Domicili: Població: CP: Província:	Lliurador/a (Signatura, nom i domicili) (12)	

Si en una lletra de canvi l'import escrit en números no coincideix amb l'import expressat en lletres, preval la quantitat escrita en lletres.

Amb el contingut següent:

1. Lloc de lliurament
2. Tipus de moneda
3. Import escrit en xifres
4. Data de lliurament
5. Data de venciment
6. Banc del lliurador
7. Import escrit en lletres
8. Dades bancàries de lliurat
9. Clàusules
10. Data i signatura d'acceptació del lliurat
11. Nom i domicili del lliurat
12. Nom i signatura del lliurador

El revers de la lletra de canvi té l'estructura segons la figura 2.5:

FIGURA 1.6. Revers de la lletra

NO UTILITZEU L'ESPAI SUPERIOR, JA QUE ESTÀ RESERVAT PER A LA INSCRIPCIÓ MAGNÈTICA		
Per aval de(1).....	Pagueu-ho a.....(4)..... amb domicili a.....	
(2)... de de	(5)..... de de	
Nom i domicili de qui avala(3).....	Nom i domicili de qui fa l'endós.....(6).....	

Amb el contingut següent:

1. Nom de lliurat
2. Data de la signatura de l'aval
3. Nom i domicili de l'avalador
4. Nom i domicili de l'endossatari
5. Data de la signatura de l'endós
6. Nom, domicili i signatura de l'endossant

1.3.2 Pagaré

El pagaré és un document mercantil molt similar a la lletra de canvi i s'utilitza principalment per obtenir recursos financers.

El **pagaré** és el document pel qual una persona, física o jurídica (signant), efectua una promesa de pagament a una altra (beneficiària o tenidora) d'una quantitat de diners en una data establerta.

El pagaré ha d'estar firmat pel signant com a reconeixement del compromís de pagament que adquireix, per la qual cosa desapareix la necessitat d'acceptació que hi ha en la lletra de canvi.

Els pagarés han de ser emesos a favor o l'ordre d'una persona determinada, sigui una persona física o jurídica.

Tal com les lletres de canvi, els pagarés es poden endossar a tercers, però l'endós ha de ser total, pur i simple, és a dir, no és transmissible l'endós d'una part del pagament. També poden ser avalats per persones que garanteixin el pagament.

Està regulat per la Llei canviària i del xec, i se li apliquen les mateixes disposicions que a la lletra de canvi en tot allò relatiu a endós, aval, venciment, pagament i accions per falta de pagament.

Al pagaré hi intervenen:

- **Signant:** persona que emet el pagaré i que es compromet a pagar-lo el dia indicat.
- **Tenidor:** persona o entitat bancària a qui s'ha de fer el pagament.

El pagaré ha d'incloure:

- Denominació de pagaré inserida al títol i expressat en l'idioma usat per a la redacció de l'esmentat títol.
- Promesa de pagament d'una quantitat determinada.
- Indicació del venciment.
- Lloc del pagament.
- Nom de la persona a qui es fa el pagament.
- Data i lloc de signatura del pagaré.
- Signatura de l'emissor del títol.

En cas de no indicar-s'hi el venciment, es considera pagador a la vista. A falta d'indicació especial, el lloc d'emissió del títol es considera com a lloc de pagament i lloc del domicili del signant.

L'estructura és la de la figura 2.6:

FIGURA 1.7. Pagaré

BANC (4)	Ent Oficina D.C. Núm compte CCC IBAN ES	(1)
Venciment _____ de _____ (3) _____ de _____ Eur. _____ (2) _____ €		
Per aquest pagaré, em comprometo a pagar el dia del venciment indicat		
A _____ (5)		
Euros (en lletres) _____ (2)		
_____ de _____ (6) _____ de _____		
Sèrie núm.	(7)	PAGARÉ

Amb el contingut següent:

1. Denominació de pagaré
2. Quantitat compromesa en xifres i en lletres
3. Indicació del venciment
4. Lloc de pagament
5. Nom de la persona a qui es fa el pagament o a l'ordre de qui s'ha de fer
6. Data i lloc de signatura del pagaré
7. Signatura de l'emissor del pagaré

Avui en dia, les empreses tenen a l'abast una àmplia varietat de serveis per gestionar els cobraments i els pagaments. Així, eviten els costos de gestió dels cobraments i els pagaments que els generaria un departament dedicat a això. A més, obtenen liquiditat de manera immediata, a la vegada que unifiquen i agilitzen tota la gestió, de manera que ofereixen als clients i als proveïdors un servei millor i alliberen temps i recursos per dedicar-los a la seva activitat comercial o professional.

1.4 Descompte simple

Per disposar de liquiditat, les empreses acudeixen a un intermediari financer amb la documentació de pagament ajornat, i mitjançant una operació de descompte l'intermediari anticipa el capital a canvi d'un import que cobrarà per avançar els diners. Una part d'aquest import correspon al descompte.

El **descompte** és l'operació que consisteix a avançar una quantitat de diners a una persona que els ha de cobrar d'un tercer en una data de venciment posterior.

En les operacions de descompte es distingeixen dos mètodes diferents:

1. Descompte racional (Dr)
2. Descompte comercial (Dc)

A més, en les operacions de descompte, independentment del mètode utilitzat, s'ha de diferenciar entre l'**any natural** (365 dies) i l'**any comercial** (360 dies).

1.4.1 Descompte simple racional

Matemàticament, el descompte simple racional (Dr) és l'operació inversa a la capitalització simple. El capital actual, o efectiu, és el valor actual del capital final, o nominal, anticipat en períodes:

$$E = N \cdot \frac{1}{1 + n \cdot i}$$

- **E** és l'efectiu o capital actual (Co).
- **N** és el nominal o capital final (Cn).
- **n** és el temps que durarà el finançament.
- **i** és el tipus d'interès aplicat.

El descompte racional és la diferència entre el valor final o nominal i el valor actual o efectiu:

$$D_r = Nominal - Efectiu$$

Substituint l'efectiu per la seva fórmula, s'expressa el descompte racional en funció del nominal:

$$D_r = N \cdot \frac{n \cdot i}{1 + n \cdot i}$$

Vegeu aquests conceptes en el següent exemple:

Exemple descompte racional

Una empresa disposa d'una inversió constituïda per un capital de 1.000 EUR a un venciment de 2 anys. L'empresa vol saber l'efectiu i el descompte racional que obtindria si descompta el capital aplicant un tipus d'interès del 6%.

- Nominal (Cn) = 1.000 EUR
- Tipus d'interès (i) = 6%
- Termini: 2 anys

Aplicant la fórmula per al descompte racional, l'efectiu seria:

$$E = N \cdot \frac{1}{1 + n \cdot i} = 1.000 \cdot \frac{1}{1 + 2 \cdot 0,06} = 892,86 \text{ EUR}$$

El descompte racional és la diferència entre nominal i efectiu:

$$D_r = Nominal - Efectiu = 1.000 - 892,86 = 107,14 \text{ EUR}$$

També s'obté el descompte directament a partir del nominal:

$$D_r = N \cdot \frac{n \cdot i}{1 + n \cdot i} = 1.000 \cdot \frac{2 \cdot 0,06}{1 + 2 \cdot 0,06} = 107,14 \text{ EUR}$$

1.4.2 Descompte simple comercial

El descompte simple comercial té per objecte la substitució d'un capital futur per un altre d'equivalent i venciment present, mitjançant l'aplicació de la llei financera de descompte simple.

$$E = N \cdot (1 - d \cdot n)$$

- **E** és l'efectiu o capital actual (Co).
- **N** és el nominal o capital final (Cn).
- **d** és el tipus de descompte aplicat.
- **n** és el temps que anticipem el nominal.

Igual que en el descompte racional, el descompte comercial és la diferència entre el valor final o nominal i el valor actual o efectiu:

$$D_c = \text{Nominal} - \text{Efectiu}$$

Substituint l'efectiu per la seva fórmula, s'expressa el descompte racional en funció del nominal:

$$D_c = N \cdot d \cdot n$$

Vegeu aquests conceptes en el següent exemple:

Exemple de descompte comercial

Una empresa descompta dos anys abans del seu venciment un capital de 1.000 EUR aplicant un tipus de descompte del 6%. Ara vol conèixer l'efectiu que obtindrà i el descompte comercial de l'operació.

- Nominal (Cn) = 1.000 EUR
- Tipus d'interès (d) = 6%
- Termini: 2 anys

Aplicant la fórmula per al descompte comercial, l'efectiu és:

$$E = N \cdot (1 - d \cdot n) = 1.000 \cdot (1 - 0,06 \cdot 2) = 880 \text{ EUR}$$

El descompte comercial és la diferència entre nominal i efectiu:

$$D_c = \text{Nominal} - \text{Efectiu} = 1.000 - 880 = 120 \text{ EUR}$$

També s'obté el descompte directament a partir del nominal:

$$D_c = N \cdot d \cdot n = 1.000 \cdot 0,06 \cdot 2 = 120 \text{ EUR}$$

1.4.3 Relació entre Dr i Dc

El descompte racional i el descompte comercial no coincideixen per a una mateixa operació. Això és perquè el descompte racional s'obté utilitzant el tipus d'interès, i no s'ha de confondre amb el tant de descompte utilitzat en el descompte comercial.

Es pot parlar d'un tipus d'interès equivalent a un de descompte. I, al contrari, es pot calcular un tant de descompte equivalent a partir d'un tipus d'interès

determinat. Per obtenir la relació entre “i” i “d” cal igualar els descomptes racional i comercial:

$$\left. \begin{array}{l} D_r = N \cdot \frac{n \cdot i}{1+n \cdot i} \\ D_c = N \cdot d \cdot n \end{array} \right\} D_r = D_c \rightarrow N \cdot \frac{n \cdot i}{1+n \cdot i} = N \cdot d \cdot n \rightarrow \begin{cases} d = \frac{i}{1+n \cdot i} \\ i = \frac{d}{1-n \cdot d} \end{cases}$$

Per a “n=1”:

$$d = \frac{i}{1+i} \rightarrow i = \frac{d}{1-d}$$

Vegeu aquests conceptes en el següent exemple:

Exemple de relació entre descompte racional i comercial

Una empresa vol calcular el descompte racional a efectuar sobre un capital de 3.000 EUR amb venciment d'un any i un tipus d'interès anual del 5%. Quin serà el tant de descompte equivalent?

El descompte racional serà:

$$D_r = N \cdot \frac{n \cdot i}{1+n \cdot i} = 3.000 \cdot \frac{1 \cdot 0,05}{1+1 \cdot 0,05} = 142,86 \text{ EUR}$$

El tant de descompte equivalent per a un i=5% serà:

$$d = \frac{i}{1+i} = \frac{0,05}{1+0,05} = 0,04762 \Rightarrow 4,762\%$$

Amb aquest tant “d”, el descompte comercial coincideix amb el descompte racional calculat prèviament:

$$D_c = N \cdot d \cdot n = 3.000 \cdot 0,04762 \cdot 1 = 142,86 \text{ EUR}$$

No resulta indiferent fer servir un mètode o un altre. Els intermediaris financers normalment fan servir el més avantatjós per a ells, que és el descompte comercial en l'any comercial.

1.5 Aplicacions pràctiques del descompte

Les empreses, en la seva activitat comercial, es veuen afectades pel descompte en dues operacions:

1. Facturatge
2. Gestió de documents de pagament ajornat (per exemple, les lletres)

1.5.1 Facturatge

El facturatge són operacions financeres bàsiques utilitzades per les empreses en la gestió de cobraments i pagaments i realitzades per empreses especialitzades.

El **facturatge** és el servei financer pel qual l'empresa cedeix els seus crèdits comercials i la gestió del cobrament a una entitat financera, bé sigui al mercat nacional o a l'estranger. L'objectiu és que aquesta entitat administri i financi les seves vendes durant un període determinat de temps i, segons els casos, pot assumir o no els riscos d'impagament i de cobrament d'aquests crèdits.

L'empresa de facturatge manté una relació directa tant amb el client (empresa venedora que ha generat la factura) com amb els deutors (clients de l'empresa venedora) del client, ja que els informa que és la destinatària dels crèdits que han d'abonar i que és la interlocutora amb què han de contactar per fer qualsevol negoci a aquest efecte.

Hi ha dues modalitats de facturatge:

- **Amb recurs:** l'entitat financera no cobreix el risc d'impagament, sinó tan sols la gestió de cobraments de la cartera de clients.
- **Sense recurs:** l'entitat financera no tan sols gestiona el cobrament de les factures pendents, sinó que també assumeix els riscos d'impagament del deutor en cas d'insolvència. És el cas més habitual.

Els costos de facturatge varien en funció dels serveis contractats i consten de dues parts: el cost financer (interessos que s'apliquen) i una tarifa de facturatge (en funció del volum, el sector, el risc dels deutors, etc.).

Exemple de càlcul d'un facturatge sense recurs

L'empresa X té a la cartera factures valorades en 6.000 EUR pendents de cobrament a 90 dies. Les lliura a una empresa de facturatge sense recurs, FACTING, SA de Granollers, que abona l'import en el compte de l'empresa, deduint una comissió del 3% del total de les factures i un tipus de descompte del 12%. Necessita calcular el cost de l'operació.

Per fer els càlculs, primer identifica les dades:

- Capital (Cn) = 6.000 EUR
- Termini (n) = 90 dies
- Comissió (c) = 3%
- Tipus de descompte (d) = 12%

Per calcular els interessos que ha de cobrar l'empresa de facturatge a l'empresa X s'ha d'aplicar la fórmula del descompte comercial i l'any comercial següent:

$$D_c = N \cdot d \cdot \frac{n}{360}$$

Se substitueixen les dades:

$$D_c = 6.000 \cdot 0,12 \cdot \frac{90}{360} = 180 \text{ EUR}$$

La comissió es calcula sobre l'import de les factures:

$$\text{Comissió} = 6.000 \cdot 0,03 = 180 \text{ EUR}$$

L'empresa de facturatge ha de deduir a l'empresa X 180 EUR d'interessos i 180 EUR de comissió. Per tant, el cost de l'operació és de **360 EUR**.

Per trobar l'efectiu (E) que ha de rebre l'empresa X es fa servir la següent fórmula:

$$Efectiu = Nominal - interessos - comissions$$

Se substitueixen les dades pels totals obtinguts a la factura de negociació:

$$Efectiu = 6.000 - 180 - 180 = 5.640 \text{ EUR}$$

L'empresa obtindrà per les factures un efectiu de **5.640 EUR** i no assumirà els impagats, ja que se'n farà càrrec l'empresa de facturatge.

1.5.2 Gestió de documents de pagament ajornat

De vegades, les empreses recullen un gran nombre de documents per al cobrament derivats de les seves gestions comercials, però no tenen efectiu per formalitzar els pagaments. Hi ha diferents maneres d'obtenir efectiu, com ara el descompte d'efectes, els pagarés i altres mitjans.

La gestió d'efectes al cobrament l'efectuen les entitats financeres per encàrrec dels titulars d'aquests efectes. Aquests descomptes no es fan d'un en un, sinó que es recullen en una **remesa d'efectes** i es descompten alhora. El document en el qual es liquida el descompte de la remesa s'anomena **factura de negociació**, i no és res més que un resum de tots els interessos, les comissions i les despeses generats pel descompte.

Cada entitat financera facilita el programari a l'usuari per fer aquestes gestions en suport informàtic. A les empreses els suposa una agilització, una simplificació i una garantia de tramitació a un cost menor.

L'estructura de la factura de negociació és mostra en la taula 1.5.

TAULA 1.5. Estructura de la factura de negociació.

Efecte núm.	Nominal (EUR)	Dies	Acceptat	Interès	Descompte (EUR)	Comissió	Comissió (EUR)	Despeses (EUR)
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
..	..	..	..	..	..	..	..	..
..	..	..	..	..	..	..	..	..
Totals	(10)				(11)		(12)	(13)

1. Número d'efecte ordenat
2. Nominal de l'efecte
3. Dies fins al venciment
4. Acceptació o no de l'efecte
5. Tipus d'interès aplicat en el descompte

6. Import resultant d'aplicar el tipus d'interès (any comercial)
7. % de comissió aplicat en funció de si l'efecte està o no domiciliat
8. Import resultant d'aplicar el tant per cent de comissió
9. Despeses que cobra l'entitat financera pel descompte de cada efecte
10. Suma de l'import dels efectes descomptats
11. Suma dels descomptes dels efectes
12. Suma de les comissions dels efectes
13. Suma de les despeses dels efectes

L'efectiu que s'obté de l'operació és la següent fórmula:

$$Efectiu = Nominal - interessos - comissions - despeses$$

Vegeu aquests conceptes en el següent exemple:

Exemple de càlcul d'una factura de negociació

L'empresa X té una cartera d'efectes que decideix descomptar al seu banc per tenir liquiditat i pagar els seus proveïdors.

Per fer els càlculs facilita la informació següent:

TAULA 1.6.

Efecte núm.	Nominal (EUR)	Dies	Acceptat
1	1.000	40	Sí
2	2.000	20	No
3	1.500	25	Sí

El tipus de descompte anual és del 6%, les despeses són de 20 EUR per efecte i la comissió és del 0,5% per efectes domiciliats i acceptats (mínim 10 EUR) i un 1% per a efectes domiciliats i no acceptats (mínim 15 EUR).

L'empresa ha de confeccionar la remesa d'efectes i calcular l'efectiu.

TAULA 1.7.

Efecte núm.	Nominal (EUR)	Dies	Acceptat	Interès	Descompte (EUR)	Comissió	Comissió (EUR)	Despeses (EUR)
1	1.000,00	40	Sí	6 %	(1) 6,67	0,5 %	(4) 10,00	20,00
2	2.000,00	20	No	6 %	(2) 6,67	1 %	(5) 20,00	20,00
3	1.500,00	25	Sí	6 %	(3) 6,25	0,5 %	(6) 10,00	20,00
Total	4.500,00				19,59		40,00	60,00

Per calcular el descompte s'ha d'aplicar la fórmula del descompte comercial i l'any comercial següent:

$$D_c = N \cdot d \cdot \frac{n}{360}$$

Les comissions estan relacionades amb el fet que la lletra estigui acceptada o no, ja que no suposa el mateix risc i es calculen sobre el Cn. En el cas que no arribi al mínim, s'ha

d'aplicar el mínim.

Els càlculs realitzats són:

- $1.000 \cdot 0,06 \cdot \frac{40}{360} = 6,67 \text{ EUR}$
- $2.000 \cdot 0,06 \cdot \frac{20}{360} = 6,67 \text{ EUR}$
- $1.500 \cdot 0,06 \cdot \frac{25}{360} = 6,25 \text{ EUR}$
- $1.000 \cdot 0,005 = 5 \text{ EUR} < 10 \text{ EUR}$
- $2.000 \cdot 0,01 = 20 \text{ EUR}$
- $1.500 \cdot 0,005 = 7,5 \text{ EUR} < 10 \text{ EUR}$

Per trobar l'efectiu que rebrà l'empresa es fa servir la següent fórmula:

$$Efectiu = Nominal - interessos - comissions - despeses$$

Se substitueixen les dades pels totals obtinguts en la factura de negociació:

$$Efectiu = 4.500 - 19,59 - 40 - 60 = 4.380,41 \text{ EUR}$$

L'empresa obtindrà per la remesa d'efectes un efectiu de **4.380,41 EUR**.

De vegades pot aplicar-se sobre el total del nominal dels títols a descomptar un únic tipus de descompte determinat en funció dels diferents venciments i que inclou també les comissions i les despeses de l'operació. Aquest tipus s'anomena **forfet o tant alçat**. Aquest tipus únic pot ser fix o variable segons el venciment, més un diferencial (per exemple, l'euríbor a 30 dies més un 1%).

2. Pagament de la compravenda al comptat

Els empresaris i els professionals, en el desenvolupament de la seva activitat, efectuen cobraments i pagaments a clients i proveïdors per les compres de béns i serveis que es deriven de la seva activitat directa. Els moviments de diners que s'han generat en aquests cobraments i pagaments s'anomenen cobraments i pagaments al comptat, tant si s'han fet en efectiu com si hi ha intervingut una entitat bancària.

En l'activitat comercial, els mitjans més usuals per justificar cobraments i pagaments són, entre d'altres, el rebut, el xec i la domiciliació bancària.

2.1 Rebut

El rebut no és un document de pagament pròpiament dit, sinó un **justificant de pagament** que emet el venedor i el lliura al comprador.

El **rebut** és un document que acredita el pagament d'un deute amb la quantitat i de la manera expressada en el document.

Els rebuts consten de dues parts:

- Rebut: es lliura signat a la persona que efectua el pagament (comprador).
- Matriu: queda en possessió de l'emissor (venedor).

El contingut mínim del rebut és:

- Número de rebut.
- Data i lloc d'expedició.
- Nom o raó social del pagador.
- Concepte o objecte de pagament. Normalment s'hi indica la factura que es paga.
- Import en xifres i lletres.
- Signatura del creditor.

I té la forma que mostra la figura [2.1](#):

FIGURA 2.1. Rebut

A Núm. <u> C </u> Rebut de <u> E </u> la quantitat de <u> </u> <u> F </u> euros per <u> G </u> <u> </u> de <u> D </u> de <u> </u> Són <u> H </u> €	B REBUT Núm. <u> C </u> <u> </u> de <u> D </u> de <u> </u> Rebut de <u> E </u> la quantitat de <u> F </u> <u> </u> euros Per <u> G </u> € <u> H </u> Signat <u> I </u>

- A Matriu.
- B Rebut pròpiament dit.
- C Número de document correlatiu en el talonari.
- D Data d'emissió, que coincideix amb la de cobrament.
- E Nom de qui paga.
- F Quantitat en text.
- G Causa generadora del pagament.
- H Quantitat en xifres.
- I Signatura de qui emet, que coincideix amb el que cobra.

El següent exemple serveix per entendre millor el rebut:

Exemple de rebut

En Carles Borràs té un establiment de distribució de productes florals a Mataró. Acaba de repartir una comanda de flors, adobs i portatestos corresponent a l'albarà número 75. La clienta, la Marta Roig, li abona, el dia 2 de febrer del 2018, 150 EUR a compte de la factura 2.018/18.

En aquest cas, en Carles Borràs ha de fer un rebut a la Marta Roig com a justificant de l'ingrés a compte (vegeu la figura 2.2).

FIGURA 2.2. Rebut solucionat

Núm. <u>10</u>	REBUT Núm. <u>10</u> <u>2</u> de FEBRER de <u>2018</u>
Rebut de <u>MARTA ROIG</u>	Rebut de <u>MARTA ROIG</u>
la quantitat de <u>CENT CINQUANTA</u> euros	la quantitat de <u>CENT CINQUANTA</u> euros
per <u>ALBARÀ NÚM. 75</u>	Per <u>ALBARÀ NÚM. 75</u>
2 de FEBRER de 2018	
Són <u># 150,00 #</u> €	€ <u># 150,00 #</u> Signat CARLES BORRÀS

En Carles l'ha emplenat amb les dades disponibles. Recordeu que sense la signatura de l'emissor (Carles) el rebut no seria vàlid.

Les empreses també generen rebuts informàticament. En aquest cas, la matriu es converteix en un registre amb les mateixes dades que s'han fet servir per confeccionar-lo, la conservació de les quals s'ha de garantir fent les còpies de seguretat pertinents.

2.2 Xec

El xec permet a un tercer extreure diners del compte bancari de l'empresa per l'import total o parcial d'un deute. D'aquesta manera, constitueix un instrument de pagament al comptat.

El **xec** és un document mercantil pel qual una persona (lliurador) ordena a una entitat bancària (lliurat) que pagui una determinada quantitat de diners a l'ordre a una tercera (prenedor).

De la definició s'extreu que hi ha les següents figures:

- **Lliurador:** és la persona que expedeix el xec.
- **Lliurat:** és la persona obligada a fer el pagament, que ha de ser una entitat financera.
- **Prenedor:** és la persona que té dret a exigir que el xec es faci efectiu.

A vegades, el lliurador i el prenedor poden coincidir quan s'expedeix el xec a favor de si mateix per retirar diners del compte corrent.

Segons indica la Llei canviària i del xec a l'article 106, perquè aquest document tingui validesa ha de contenir els requisits formals següents:

Trobareu la plantilla del xec en format editable als annexos de la unitat.

Si en un xec l'import escrit en números no coincideix amb l'import expressat en lletres, preval la quantitat escrita en lletres.

- Denominació del xec impresa al document
- Nom del lliurat o de l'entitat financera efectuada del pagament
- Quantitat a pagar, expressada en xifres i en lletres
- Data i lloc d'emissió
- Lloc de pagament imprès en el xec
- Signatura del lliurador

El xec, en la seva estructura, consta de dues parts: l'anvers i el revers.

L'anvers té la forma que apareix en la figura 2.3:

FIGURA 2.3. Anvers del xec

BANC	Ent. Oficina D.C. Núm. compte	
A	CCC B	
	IBAN ES	
	Eur.	C €
Pagueu, per aquest xec, a	D	
Euros (en lletres)	E	
Sèrie núm.		F
	de	de
		G

- A Dades del lliurat. Banc emissor del xec.
- B Número complet del compte bancari contra el qual s'emet el xec i IBAN.
- C Quantitat d'euros que ha de pagar el lliurat, en xifres.
- D Persona que pot cobrar el xec. El prenedor, segons el que especifiqui, dona lloc a diferents modalitats.
- E Quantitat d'euros que ha de pagar el lliurat, en lletres.
- F Lloc i data d'emissió del xec, en lletres, excepte l'any, en xifres.
- G Signatura del lliurador. Titular del compte bancari que figura al xec.

El revers està en blanc, i en els xecs nominatius serveix per endossar, avalar o confirmar.

2.2.1 Tipus de xecs

L'empresa en la seva activitat comercial es pot trobar xecs emesos de diverses maneres o haver d'entre xecs de diferent tipus:

- **Xec al portador:** no es designa ningú per al cobrament i s'abona a la persona que el porti (vegeu la figura 2.4). Aquest tipus de xec es caracteritza perquè es paga a qualsevol persona que el presenti al cobrament. Actualment, la majoria d'entitats bancàries, encara que el xec sigui al portador, agafen les dades de la persona física o jurídica que el presenta a la finestra per al cobrament.

FIGURA 2.4. Xec al portador

BANC X C/xxxxx,xx 08401 Granollers	Ent Oficina D.C. Núm compte CCC XXXX XXXX XX XXXXXXXXXXXXX IBANES XX XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX
Eur. _____ €	
Pagueu, per aquest xec, a <u>L PORTADOR</u>	
Euros (en lletres) _____	
_____, _____ de _____ de 20 _____	
Sèrie núm. x.xxxx.xxx ☒	

Vegeu l'exemple per entendre'n millor el funcionament:

Exemple de xec al portador

La Marta Roig, de Granollers, emet un xec el dia 2 de febrer del 2018 a en Carles Borràs, que té un establiment de distribució de productes florals a Mataró, per 150 EUR, corresponent a l'albarà número 75. En Carles Borràs demana que el xec el faci al portador. La lliuradora (Marta Roig) lliura el xec que es mostra a figura 2.5.

FIGURA 2.5. Xec al portador

BANC X C/xxxxx,xx 08401 Granollers	Ent Oficina D.C. Núm compte CCC XXXX XXXX XX XXXXXXXXXXXXX IBANES XX XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX
Eur. # 150,00 # _____ €	
Pagueu, per aquest xec, a <u>L PORTADOR</u>	
Euros (en lletres) <u>CENT CINQUANTA</u>	
<u>GRANOLLERS</u> , <u>DOS</u> de <u>FEBRER</u> de 20 <u>18</u>	
Sèrie núm. x.xxxx.xxx ☒	MARTA ROIG

L'emplena amb les dades disponibles a l'enunciat, i el lloc d'emissió és la localitat de la Marta. Les quantitats en xifra porten el signe "#" a tots dos costats perquè no es pugui modificar la quantitat i escrites en lletres i guixat el que resta perquè no es pugui escriure més a continuació.

- **Xec nominatiu:** s'emeta a favor d'una persona determinada, identificada amb nom i cognoms (vegeu la figura 2.6). Aquest tipus de xec es caracteritza perquè només el podrà cobrar la persona el nom de la qual hi figuri, i que signarà al revers amb el seu DNI. En cas de persones jurídiques, signen les persones autoritzades.

FIGURA 2.6. Xec nominatiu

BANC X C/xxxx,xx 08401 Granollers	Ent Oficina D.C. Núm compte CCC XXXX XXXX XX XXXXXXXXXXXX IBAN ES XX XXXX XXXX XXXXXXXXXXXX
Eur. _____ €	
Pagueu, per aquest xec, a <u>NOM i COGNOMS</u>	
Euros (en lletres) _____	
_____ de _____ de 20 _____	
Sèrie núm. x.xxxx.xxx ☐	

Vegeu el següent exemple per entendre-ho millor:

Exemple de xec nominatiu

La Marta Roig, de Granollers, emet un xec el dia 2 de febrer del 2018 a favor d'en Carles Borràs, que té un establiment de distribució de productes florals a Mataró, per 150 EUR, corresponent a l'albarà número 75. En aquest cas, la lliuradora (Marta Roig) fa un xec nominatiu que es mostra a continuació (figura 2.7).

FIGURA 2.7. Exemple de xec nominatiu

BANC X C/xxxx,xx 08401 Granollers	Ent Oficina D.C. Núm compte CCC XXXX XXXX XX XXXXXXXXXXXX IBAN ES XX XXXX XXXX XXXXXXXXXXXX
Eur. <u># 150,00</u> # ___ €	
Pagueu, per aquest xec, a <u>CARLES BORRÀS</u>	
Euros (en lletres) <u>CENT CINQUANTA</u>	
_____ <u>GRANOLLERS</u> _____, <u>DOS</u> de <u>FEBRER</u> de 20 <u>18</u>	
Sèrie núm. x.xxxx.xxx ☐	MARTA ROIG

L'emplena amb les dades disponibles i a nom d'en Carles Borràs. Les quantitats en xifres porten el signe "#" a tots dos costats perquè no es pugui modificar la quantitat i escrites en lletres i guixat el que resta perquè no es pugui escriure més a continuació, igual que en l'exemple anterior.

Aquest xec només el pot cobrar en Carles Borràs perquè hi figura el seu nom, i en el moment del cobrament l'haurà de signar al revers amb el seu DNI com es mostra en la figura 2.8.

FIGURA 2.8. Exemple de xec nominatiu (revers)

CARLES BORRÀS
DNI: XXXXXXXXX

- **Xec no a l'ordre:** amb aquesta expressió queda extingida la possibilitat d'endós del document (vegeu la figura 2.9). Aquest tipus de xec es caracteritza perquè només el pot cobrar la persona el nom de la qual hi figuri, i que ha de signar al revers amb el seu DNI. En cas de persones jurídiques, signen les persones autoritzades. A més, no es pot endossar a un tercer per fer front a un possible pagament.

FIGURA 2.9. Xec no a l'ordre

BANC X C/ xxxxx,xx 08401 Granollers	Ent. Oficina D.C. Núm. compte CCC XXXXX XXXX XX XXXXXXXXXXXXX IBAN ES XX XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX
Eur. _____ €	
Pagueu, per aquest xec, a <u>NO A L'ORDRE DE NOM i COGNOMS</u>	
Euros (en lletres) _____	
_____ de _____ de 20 _____	
Sèrie núm. x.xxxx.xxx ☒	

Vegeu el següent exemple per entendre-ho millor:

Exemple de xec no a l'ordre

La Marta Roig, de Granollers, emet un xec el dia 2 de febrer del 2018 a favor d'en Carles Borràs, que té un establiment de distribució de productes florals a Mataró, per 150 EUR, corresponent a l'albarà número 75. En Carles Borràs demana que el xec el faci perquè no es pugui endossar. En aquest cas, la lliuradora (Marta Roig) fa un xec nominatiu amb l'expressió no a l'ordre com es mostra a la imatge següent: figura 2.10

FIGURA 2.10. Solució xec no a l'ordre

BANC X C/ xxxxx,xx 08401 Granollers	Ent. Oficina D.C. Núm. compte CCC XXXXX XXXX XX XXXXXXXXXXXXX IBAN ES XX XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX
Eur. <u># 150,00</u> # _____ €	
Pagueu, per aquest xec, a <u>NO A L'ORDRE D'EN CARLES BORRÀS</u>	
Euros (en lletres) <u>CENT CINQUANTA</u>	
<u>GRANOLLERS</u> , <u>DOS</u> de <u>FEBRER</u> de 20 <u>18</u>	
Sèrie núm. x.xxxx.xxx ☒	MARTA ROIG

L'emplena amb les dades disponibles i, a més del nom d'en Carles Borràs, hi escriu "no a l'ordre". Aquest xec només el podrà cobrar en Carles Borràs, perquè no es pot endossar, i l'haurà de signar al revers amb el seu DNI quan el presenti al cobrament.

- **Xec barrat general:** el lliurador traça dues línies paral·leles en sentit transversal a l'anvers del document i obliga a ingressar el xec al compte del prenedor del document (beneficiari) (vegeu la figura 2.11). Aquest tipus de xec es caracteritza perquè només el pot cobrar la persona de la qual hi figuri el nom, i l'ha de signar al revers amb el seu DNI. En cas de persones jurídiques, signen les persones autoritzades. A més, només es pot cobrar ingressant-lo en un compte corrent.

FIGURA 2.11. Xec barrat

BANC X C/ xxxxx,xx 08401 Granollers	Ent. Oficina D.C. Núm. compte CCC XXXX XXXX XX XXXXXXXXXXXXX IBANES XX XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX
Pagueu, per aquest xec, a _____ Euros (en lletres) _____	Eur. _____ €
_____ de _____ de 20 _____	
Sèrie núm. x.xxxx.xxx ☐	

Vegeu el següent exemple per entendre-ho millor:

Exemple de xec barrat

La Marta Roig, de Granollers, emet un xec el dia 2 de febrer del 2018 a favor d'en Carles Borràs, que té un establiment de distribució de productes florals a Mataró, per 150 EUR, que correspon a l'albarà número 75. En Carles Borràs demana que el xec el faci barrat. En aquest cas, la lliuradora (Marta Roig) fa un xec nominatiu barrat com es mostra a la imatge següent: figura 2.12

FIGURA 2.12. Solució xec barrat

BANC X C/ xxxxx,xx 08401 Granollers	Ent. Oficina D.C. Núm. compte CCC XXXX XXXX XX XXXXXXXXXXXXX IBANES XX XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX
Pagueu, per aquest xec, a <u>CARLES BORRÀS</u> Euros (en lletres) <u>CENT CINQUANTA</u>	Eur. <u># 150,00 #</u> €
<u>GRANOLLERS</u> <u>DOS</u> de <u>FEBRER</u> de 20 <u>18</u>	
Sèrie núm. x.xxxx.xxx ☐	MARTA ROIG

L'emplena amb les dades disponibles i, a més de constar-hi nom d'en Carles Borràs, el xec s'ha barrat. Aquest xec només el podrà cobrar en Carles Borràs ingressant-lo en un compte, i l'haurà de signar al revers amb el seu DNI quan el presenti al cobrament.

- **Xec barrat especial:** el lliurador, a més de traçar dues línies paral·leles, inclou entre aquestes el nom d'una entitat financera en concret. D'aquesta manera, el xec tan sols es pot cobrar al banc que s'indica entre les dues línies com es mostra a la imatge figura 2.13. Aquest tipus de xec es caracteritza perquè només el pot cobrar la persona el nom de la qual hi figuri, i que l'ha de signar al revers amb el seu DNI. En cas de persones jurídiques, signen les persones autoritzades. A més, només és pot cobrar ingressant-lo en un compte corrent del banc que s'hagi designat.

FIGURA 2.13. Xec barrat especial

The diagram shows a blank check form with the following fields and labels:

- Top Left:** BANC X, C/xxxxx,xx, 08401 Granollers
- Top Right:** Ent. Oficina D.C. Núm. compte, CCC XXXX XXXX XX XXXXXXXXXXXXX, IBANES XX XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX
- Amount Line:** Eur. _____ €
- Payee Line:** Pagueu, per aquest xec, a _____
- Amount in Letters Line:** Euros (en lletres) _____
- Date Line:** _____ de _____ de 20__
- Bottom Left:** Sèrie núm. x.xxx.xxx ☒
- Diagonal Labels:** A, B, C, N

Vegeu el següent exemple per entendre-ho millor:

Exemple de xec barrat especial

La Marta Roig, de Granollers, emet un xec el dia 2 de febrer del 2018 a favor d'en Carles Borràs, que té un establiment de distribució de productes florals a Mataró, per 150 EUR, que correspon a l'albarà número 75. En Carles Borràs demana que el xec el faci barrat perquè només es pugui cobrar en el Banc Z. En aquest cas, la lliuradora (Marta Roig) fa un xec nominatiu barrat que només es pugui cobrar ingressant-lo al Banc Z (vegeu la figura 3.12).

FIGURA 2.14. Solució xec barrat especial

The diagram shows a filled-out check form with the following details:

- Top Left:** BANC X, C/xxxxx,xx, 08401 Granollers
- Top Right:** Ent. Oficina D.C. Núm. compte, CCC XXXX XXXX XX XXXXXXXXXXXXX, IBANES XX XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX
- Amount Line:** Eur. # 150,00 # _____ €
- Payee Line:** Pagueu, per aquest xec, a CARLES BORRÀS
- Amount in Letters Line:** Euros (en lletres) CENT CINQUANTA
- Date Line:** GRANOLLERS DOS de FEBRER de 20 18
- Bottom Left:** Sèrie núm. x.xxx.xxx ☒
- Signature:** MARTA ROIG
- Diagonal Labels:** A, B, C, Z

L'emplena amb les dades disponibles i, a més del nom d'en Carles Borràs, el xec s'ha barrat i entre les línies s'ha escrit Banc Z. Aquest xec només el podrà cobrar en Carles Borràs ingressant-lo en un compte del Banc Z, i l'haurà de signar al revers amb el seu DNI.

- **Xec especial per abonar en compte:** amb aquesta modalitat s'obliga a ingressar el xec en un compte i es prohibeix expressament el pagament en efectiu (vegeu la figura 2.15). Aquest tipus de xec es caracteritza perquè només el podrà cobrar ingressant-lo en un compte corrent. Ja està imprès amb el barrat per ser ingressat, i en algunes entitats el talonari d'aquest tipus de xecs són gratuïts.

FIGURA 2.15. Xec per abonar en compte

BANC X
C/xxxx,xx
08401 Granollers

Ent. Oficina D.C. Núm. compte
CCC xxxxx xxxxx xxx xxxxxxxxxxxxxx
IBAN ES xx xxxxx xxxxx xxxxx xxxxx xxxxx

Eur. _____ €

Pagueu, per aquest xec, a _____
Euros (en lletres) _____

_____ de _____ de 20 _____

Sèrie núm. x.xxxx.xxx

PER ABONAR EN COMPTE

Vegeu el següent exemple per entendre-ho millor:

Exemple de xec per abonar en compte

La Marta Roig, de Granollers, emet un xec el dia 2 de febrer del 2018 a favor d'en Carles Borràs, que té un establiment de distribució de productes florals a Mataró, per 150 EUR, que correspon a l'albarà número 75. La Marta disposa de xecs per abonar en compte. En aquest cas, la lliuradora (la Marta Roig) fa un xec especial per abonar en compte que només es pugui cobrar ingressant-lo en un compte corrent com es mostra a la imatge següent: figura 2.16)

FIGURA 2.16. Solució xec abonar en compte

BANC X
C/xxxx,xx
08401 Granollers

Ent. Oficina D.C. Núm. compte
CCC xxxxx xxxxx xxx xxxxxxxxxxxxxx
IBAN ES xx xxxxx xxxxx xxxxx xxxxx xxxxx

Eur. # 150,00 # _____ €

Pagueu, per aquest xec, a CARLES BORRÀS
Euros (en lletres) CENT CINQUANTA

GRANOLLERS DOS de FEBRER de 20 18

Sèrie núm. x.xxxx.xxx

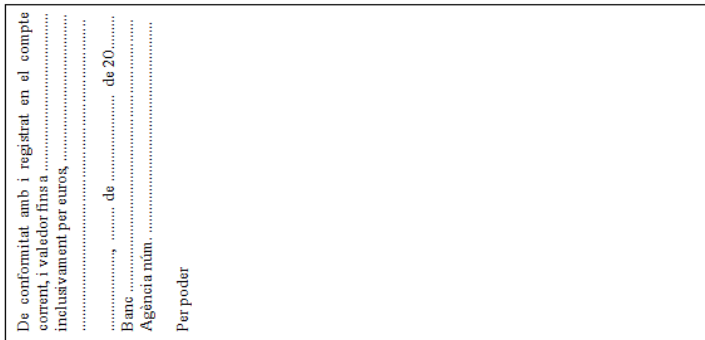
PER ABONAR EN COMPTE

MARTA ROIG

L'emplena amb les dades disponibles i, a més de figurar-hi el nom d'en Carles Borràs, el xec està barrat i només es pot cobrar ingressant-lo en un compte corrent.

- **Xec conformat:** és una modalitat de pagament més fiable que el xec simple, ja que el lliurat insereix una clàusula al revers del document mitjançant la qual s'acredita l'autenticitat de la signatura i l'existència de fons per cobrir la quantitat indicada al xec (vegeu la figura 2.17). Aquest tipus de xec es caracteritza perquè garanteix l'import, però l'entitat financera cobrarà una comissió en funció de l'import nominal per realitzar el conforme en el revers.

FIGURA 2.17. Xec conformat

Vegeu el següent exemple per entendre-ho millor:

Exemple de xec conformat

La Marta Roig, de Granollers, emet un xec el dia 2 de febrer del 2018 a favor d'en Carles Borràs, que té un establiment de distribució de productes florals a Mataró, per 150 EUR, que correspon a l'albarà número 75. En Carles Borràs demana que el xec nominatiu sigui conformat. En aquest cas, la lliuradora (la Marta Roig) fa un xec i demana a la seva entitat financera que el conformi com es mostra a les imatges següents: figura 2.18 i figura 2.19

FIGURA 2.18. Anvers del xec conformat

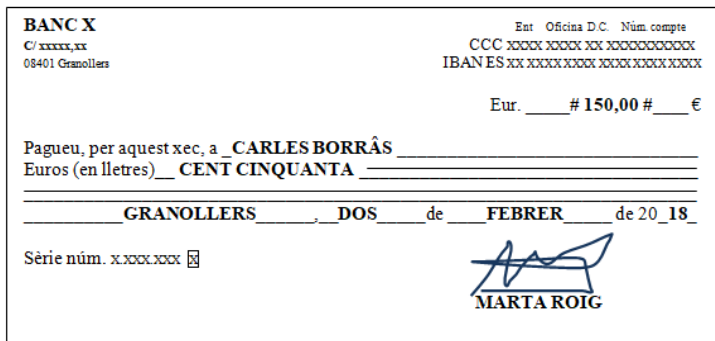

FIGURA 2.19. Revers del xec conformat

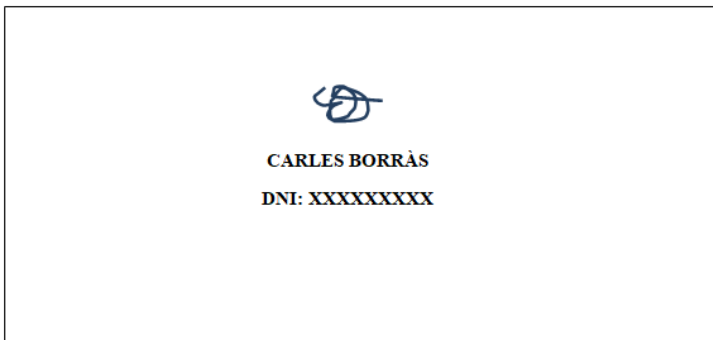

L'ha emplenat amb les dades disponibles, i l'entitat financera (lliurat) ha emplenat la part de darrere del xec.

El **revers del xec** s'utilitza en els següents casos:

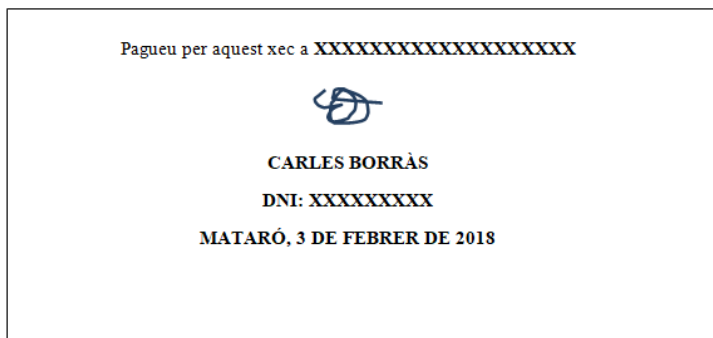
- **Xecs nominatius:** ha de signar la persona que ha de cobrar-lo, en cas que sigui un xec nominatiu (vegeu la figura 2.20).

FIGURA 2.20. Revers d'un xec nominatiu

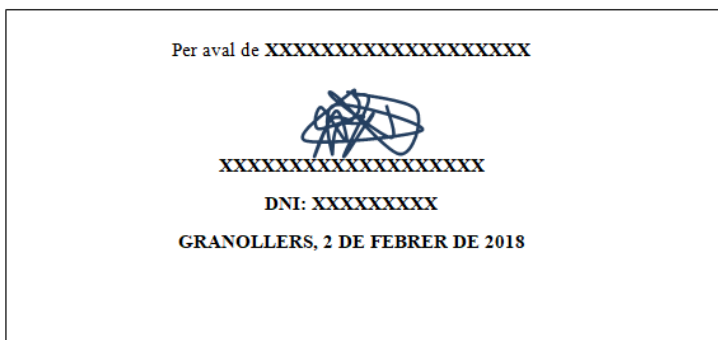
- **Endossament del xec:** s'ha d'emplenar amb la fórmula "Pagueu per aquest xec a...", juntament amb la signatura del destinatari i la data (vegeu la figura 2.21).

FIGURA 2.21. Revers d'un xec endossat

- **Aval del xec:** s'ha d'emplenar amb la fórmula "Per aval de...", juntament amb la signatura de l'avalador (vegeu la figura 2.22).

FIGURA 2.22. Revers d'un xec avalat

2.3 Transferència bancària

La transferència bancària és la forma que té el comprador de fer arribar el pagament d'un deute al compte bancari del venedor. En aquest tipus de pagament

es necessiten dues entitats bancàries (una per al comprador i una per al venedor), però a vegades pot coincidir.

La **transferència bancària** és l'operació per la qual una persona física o jurídica (ordenant) dona la instrucció a la seva entitat bancària perquè envii, amb càrrec a compte, una determinada quantitat de diners al compte d'una altra persona o empresa (beneficiari).

El document que ordena una transferència bancària és l'**ordre de transferència**. Avui en dia no cal anar a l'oficina de l'entitat bancària, ja que es pot fer per internet.

Les parts que intervenen en una transferència bancària són:

- **Ordenant:** persona física o jurídica titular del compte que ordena que s'efectuï el traspàs de fons.
- **Beneficiari:** persona física o jurídica que rep la quantitat transferida.
- **Entitats financeres:** banc de l'ordenant i del beneficiari.

L'ordre de transferència ha de contenir les dades següents:

- Data
- Dades identificatives de l'ordenant
- Número de compte de l'ordenant
- Import
- Dades identificatives del beneficiari
- Entitat i número de compte del beneficiari
- Motiu de la transferència
- Signatura de l'ordenant

En la transferència bancària, el comprador dona l'ordre al seu banc perquè traslladi una quantitat determinada de diners del seu compte al compte del venedor. L'ordre de transferència en suport paper ha d'anar signada per l'ordenant (comprador) com a senyal de conformitat o autorització de l'operació. En canvi, quan es fa per internet, l'entitat bancària té el seu mecanisme per demanar l'autorització. Normalment utilitza un mòbil, al qual envia un número de control. En el cas que es faci en suport paper, l'entitat financera facilita una còpia segellada de l'ordre de transferència a l'ordenant com a comprovant de l'operació efectuada.

Característiques de les transferències bancàries:

- **Moment del cobrament:** si es fa d'una entitat financera a una de la mateixa entitat, es disposa dels diners el mateix dia. En canvi, cal esperar fins a dos dies hàbils si es tracta d'entitats financeres diferents.

- **Moment del pagament:** el pagament és immediat, ja que es retira al moment del compte bancari de l'ordenant.
- **Cost:** l'entitat financera carrega comissions bancàries. Les empreses solen negociar amb les entitats financeres el cost d'aquestes operacions.
- **Justificant de pagament:** sempre hi ha còpia de l'ordre de transferència segellada pel banc o impresa per l'ordenant, en el cas que es faci per internet.

2.4 Ingrés bancari

L'ingrés en compte és una modalitat de transferència que consisteix a ingressar efectiu en un compte del qual sigui titular el creditor. El comprador ha d'anar a l'entitat financera del venedor i efectuar l'ingrés.

L'**ingrés bancari** és l'operació per la qual una persona física o jurídica (ordenant) ingressa diners al compte bancari d'una altra persona o empresa (destinatari).

En el moment de fer l'operació s'ha de facilitar informació com el nom i el número de compte del destinatari, el motiu del dipòsit fet i el nom de l'ordenant. Amb aquestes dades, el destinatari té tota la informació de qui ha fet la transferència. Tota aquesta informació quedarà detallada en l'imprès del banc que el comprador signa, i se'n queda una còpia segellada com a justificant.

Les parts que intervenen en un ingrés bancari són:

- **Ordenant:** persona física o jurídica que fa l'ingrés en un compte d'un tercer.
- **Destinatari:** persona física o jurídica que rep la quantitat ingressada.
- **Entitat financera:** banc del destinatari.

Característiques de l'ingrés bancari:

- **Moment del cobrament:** és immediat.
- **Cost:** no hi ha despeses per a cap part.
- **Justificant de pagament:** sempre hi ha un imprès segellat pel banc que rep l'ordenant.

2.5 Domiciliació bancària

La domiciliació bancària serveix perquè es carregui en el compte de l'empresa rebuts que es cobren periòdicament, com són el de l'aigua, la llum, el telèfon, el lloguer, etc.

La **domiciliació bancària** és el càrrec en comptes de dipòsit o en comptes corrents oberts en una entitat bancària dels pagaments que han d'abonar les empreses o els particulars.

Per domiciliar un pagament s'ha d'omplir un formulari amb el contingut següent:

- Nom i adreça de l'entitat financera prestadora del servei.
- Nom del titular del compte bancari.
- Data a partir de la qual es durà a terme la domiciliació.
- Signatura del titular del compte, perquè quedi constància expressa del consentiment del càrrec en compte.
- Codi de referència, que identifica el client ordenant des del punt de vista intern i que consta del NIF i d'un sufix de tres dígit.
- Codi de compte del client.

El document que es fa servir es mostra en la figura 2.23:

FIGURA 2.23. Domiciliació bancària

DOMICILIACIÓ BANCÀRIA				
Banc: _____		A		
Sucursal: _____		B		
Adreça: _____		C		
CP: _____	Població: _____		E	
Preneu nota si us plau que, fins a un altre avis, heu de carregar al compte els càrrecs corresponents a _____				
F				
IBAN	Codi de l'entitat	Codi de la sucursal	DC	Número de compte
		G		
Obert a nom de: _____ H _____				
_____ a _____ de _____ I _____ de _____				
Signatura del titular: _____ J _____				

- A Nom de l'entitat on es vol fer la domiciliació bancària.
- B Codi de la sucursal on es vol fer la domiciliació bancària.
- C Adreça de la sucursal on es vol fer la domiciliació bancària.
- D Codi postal de la sucursal on es vol fer la domiciliació bancària.
- E Localitat de la sucursal on es vol fer la domiciliació bancària.

- F Operació que es vol domiciliar.
- G Número de compte on es fa el càrrec.
- H Nom del titular del compte on es fa el càrrec.
- I Localitat i data.
- J Signatura del titular del compte.

Vegeu el següent exemple per entendre-ho millor:

Exemple de domiciliació bancària

En Mateu Llopis acaba d'obrir una botiga d'animals al carrer de l'Albert, 36, de Granollers. Vol domiciliar els pagaments periòdics que ha d'assumir del rebut de la llum a la sucursal del Banc Europa situada a la plaça de l'Ajuntament, 2, de la mateixa localitat. El seu número de compte és 6544-8500-12-9898327411. Ha d'emplenar el document de domiciliació de pagament.

En aquest cas, en Mateu Llopis emplena el formulari de domiciliació bancària i el lliura a la seva entitat bancària (vegeu la figura 2.24).

FIGURA 2.24. Exemple de domiciliació bancària

DOMICILIACIÓ BANCÀRIA				
Banc: <u>EUROP</u>				
Sucursal: <u>8500</u>				
Adreça: <u>PLAÇA DE L'AJUNTAMENT, 2</u>				
CP: <u>08400</u> Població: <u>GRANOLLERS</u>				
Preneu nota si us plau que, fins a un altre avís, heu de carregar al compte els càrrecs corresponents a				
<u>COMPANIA DEL LLUM</u>				
IBAN	Codi de l'entitat	Codi de la sucursal	DC	Número de compte
ESXX	6544	8500	12	9898327411
Obert a nom de: <u>MATEU LLOPIS</u>				
<u>GRANOLLERS</u> a <u>XX</u> de <u>XXXXX</u> de <u>20XX</u>				
Signatura del titular: <u>MATEU LLOPIS</u>				

Les domiciliacions de pagament tenen validesa per un temps indefinit mentre no es produeixi alguna de les situacions següents:

- Anul·lació pel titular del compte o domiciliació rebutjada per l'entitat financera
- Canvi de titularitat de les domiciliacions

El fet de domiciliar pagaments implica tenir sempre un romanent d'efectiu per fer-hi front i que no es produeixin impagaments.

2.6 Targeta electrònica

Una targeta electrònica és una targeta de plàstic amb un logotip personalitzat del banc, per evitar falsificacions, i una banda magnètica (on s'identifica el compte i el titular) que permet al seu titular fer pagaments. Algunes inclouen un xip que requereix l'ús d'un codi personal per poder utilitzar-les.

Les més habituals són:

- **Targetes bancàries:** associades a un compte bancari. Poden ser de dèbit (descompte immediat del pagament en el compte bancari) o de crèdit (descompte ajornat amb un cost en el compte bancari).
- **Targetes de compra:** facilitades pels grans establiments, faciliten als clients poder pagar les compres fetes en els seus establiments.

La **targeta electrònica** és la targeta rectangular de plàstic amb banda magnètica associada a un número de compte d'una entitat bancària que permet fer pagaments al seu tenidor.

Cal veure separatament el procés que suposen el pagament i el cobrament a través d'aquest mitjà, perquè els procediments i les condicions són diferents per al pagador (comprador) que per al cobrador (venedor).

Quan es fa un pagament a través de targeta electrònica només pot usar-la el seu titular en caixers automàtics i en compres realitzades en determinats establiments, màquines o pàgines web d'internet. Per ser titular d'una targeta bancària únicament és necessari sol·licitar-la a l'entitat financera on es té obert un compte. El seu cost varia en funció de l'entitat financera.

L'import de la compra es carrega al compte del titular en la data prevista segons si la targeta és de dèbit o de crèdit. Aquest import està limitat en funció de la solvència de què disposi el titular del compte corrent.

Característiques del pagament amb targeta electrònica:

- **Moment del pagament:** immediat (targeta de dèbit) o ajornat (targeta de crèdit).
- **Cost:** petita quota anual. A més, a les targetes de crèdit s'han d'afegir els interessos per l'ajornament en funció dels imports de les compres.
- **Justificant de pagament:** tiquets expedits en les operacions fetes amb targeta.

Quan es fa el cobrament amb targeta de crèdit el venedor ha de disposar d'un contracte amb una entitat financera en la qual té un compte obert. L'entitat li facilita un datàfon, l'aparell que permet la codificació de les dades de la targeta i la connexió amb els sistemes electrònics del banc. Quan el venedor introdueix la targeta electrònica, l'aparell en llegeix les dades. En uns instants es rep la

conformitat del pagament, s'imprimeix un tiquet que recull totes les dades de l'operació i el client ha de signar o introduir un codi com a autorització a l'operació feta.

Característiques del cobrament amb targeta electrònica:

- **Moment del cobrament:** ajornat entre 1 i 2 dies després, depenent de cada entitat financera.
- **Cost:** comissió al venedor per aquest servei.

En l'actualitat ja hi ha moltes entitats bancàries que substitueixen la targeta electrònica per una aplicació de mòbil que permet fer les mateixes operacions sense utilitzar la targeta magnètica convencional.

2.7 Gir postal

El gir postal és una modalitat de pagament en què el comprador envia els diners utilitzant un operador postal, i el cost pot ser més o menys elevat.

El **gir postal** és l'operació per la qual una persona física o jurídica (ordenant) envia diners a una altra persona o empresa (destinatari).

El comprador lliura els diners a l'operador postal, que s'encarrega de fer-los arribar al venedor a canvi d'una taxa calculada segons l'import que s'envia. El venedor rep els diners en funció de la modalitat de gir postal:

- **Gir immediat:** els diners estan disponibles immediatament en qualsevol oficina de l'operador postal. Aquesta modalitat només està disponible per a enviaments en territori espanyol.
- **Gir no immediat:** els diners es lliuren al domicili del destinatari en un termini de 3 a 5 dies, si és dins del territori nacional. Per a altres països depèn del país de què es tracti.

Les parts que intervenen en el gir postal són:

- **Ordenant:** persona física o jurídica que fa el gir postal.
- **Destinatari:** persona física o jurídica que rep els diners.
- **Operador postal:** empresa que ofereix el servei.

Característiques del gir postal:

- **Moment del cobrament:** segons la modalitat de gir postal.

- **Moment del pagament:** immediat.
- **Cost:** import fix més un percentatge sobre l'import girat.
- **Justificant de pagament:** document del gir.

2.8 Pagament contra reemborsament

En aquesta modalitat d'enviament, el venedor es dirigeix a un operador postal o a una empresa de missatgeria o de transports per contractar el servei i la forma d'enviar el paquet. Depenent de les condicions de l'enviament i la forma de pagament, el cost pot ser més o menys elevat, i se'n fa càrrec el comprador.

El **pagament contra reemborsament** és l'operació de lliurar una quantitat de diners per part d'una persona física o jurídica (lliurat) a un operador postal, que els dona a una altra persona o empresa (destinatari).

Les parts que intervenen en el pagament contra reemborsament són:

- **Lliurat:** persona física o jurídica que fa el pagament.
- **Destinatari:** persona física o jurídica que rep els diners.
- **Operador postal:** empresa que ofereix el servei i dona els diners cobrats al destinatari.

Característiques del pagament contra reemborsament:

- **Moment del cobrament:** al cap de pocs dies.
- **Moment del pagament:** immediat a la recepció del paquet.
- **Cost:** preu de la mercaderia més les despeses de l'enviament.
- **Justificant:** si no es paga no lliuren el paquet, i l'operador postal lliura un albarà on consta l'import pagat.

3. Gestió i control de tresoreria

Les empreses planifiquen a llarg termini les inversions i el finançament. Per això han de confeccionar el pressupost de tresoreria, l'eina que permetrà la gestió i la detecció de necessitats d'obtenció de fons a curt termini.

Les empreses han de portar un control de la tresoreria de manera regular i precisa per mitjà dels llibres i registres comptables. Per comprovar que les xifres comptables registrades en els llibres existeixen o quadren amb les xifres reals que hi ha a la caixa, als bancs, etc., hi ha mecanismes de control per evitar els errors o corregir les desviacions.

3.1 Llibres de registre

L'empresa ha de confeccionar els llibres de comptabilitat perquè és una exigència legal, segons recullen els articles 25-33 del Codi de comerç, i perquè això garanteix el bon funcionament de la gestió financera.

Les empreses i els professionals estan obligats, segons el Codi de comerç i la legislació laboral i tributària, a portar uns llibres obligatoris:

- Llibre diari
- Llibre d'inventari i comptes anuals
- Llibre major
- Llibre d'actes
- Llibre de registre de socis
- Llibre de registre de contractes
- Llibre de registre d'accions nominatives
- Llibre de registre d'aportacions al capital
- Llibre de registre d'IVA

Aquests llibres s'han de legalitzar segellant-los en el Registre Mercantil. Per tenir la relació de tots els llibres obligatoris vegeu la taula [3.1](#):

TAULA 3.1. Llibres obligatoris

Exigits per	Llibre
Codi de comerç	• Llibre diari • Llibre d'inventari i comptes anuals • Llibres societaris: llibre d'actes (per a totes les societats), llibre d'actes del consell d'administració, llibre de registre d'accions nominatives en les societats anònimes i en les comanditàries per accions • Llibre de registre de contractes, en les societats unipersonals • Llibre de registre de socis, associats, col·laboradors i aportacions de capital en les cooperatives • Llibre d'actes de l'assemblea general en les cooperatives
Llei d'impost sobre societats	• Llibre de registre de compres • Llibre de registre de vendes • Llibre de registre de cobraments i pagaments • Llibre de registre de despeses
Llei d'impost sobre el valor afegit	• Llibre de registre de factures expedides • Llibre de registre de factures emeses • Llibre de registre de béns d'inversió • Llibre de registre de determinades operacions intracomunitàries
Llei de l'impost sobre la renda de les persones físiques	Empresaris: • Llibre de registre de vendes i ingressos • Llibre de registre de compres i despeses • Llibre de registre de béns d'inversió Professionals: • Llibre de registre d'ingressos • Llibre de registre de despeses • Llibre de registre de béns d'inversió • Llibre de registre de provisió de fons i suplerts

Però les empreses també tenen llibres de caràcter voluntari que contenen informació complementària dels anteriors que resulta de gran utilitat. Aquests llibres s'anomenen llibres auxiliars, i la seva funció és ampliar la informació per ajudar a desenvolupar els llibres comptables principals i per ajudar a gestionar i planificar les necessitats internes de l'empresa.

Els llibres voluntaris són:

- Llibre de registre de caixa
- Llibre de registre de bancs
- Llibre de registre d'efectes comercials a cobrar
- Llibre de registre d'efectes comercials a pagar
- Altres llibres auxiliars comptables

Aquests llibres voluntaris s'elaboren en funció de les necessitats de cada empresa i del sector en què es desenvolupa la seva activitat. Per a la gestió de tresoreria es fan imprescindibles.

3.2 Llibre de registre de caixa i arqueig

El llibre de registre de caixa serveix per registrar tots els cobraments i pagaments que fa l'empresa en efectiu cada dia.

L'estructura segueix l'esquema de taula 3.2:

TAULA 3.2. Llibre de registre de caixa

Data	Concepte	Deure	Haver	Saldo
dd/mm/aaaa	Saldo inicial			EUR
	Comentari de l'operació	Entrades EUR (+)	Sortides EUR (-)	EUR

El llibre de registre de caixa té cinc columnes:

1. **Data:** data en què es fa l'ingrés o el pagament.
2. **Concepte:** motiu que origina l'ingrés o el pagament.
3. **Deure:** entrades de diners en efectiu (EUR).
4. **Haver:** sortides de diners en efectiu (EUR).
5. **Saldo:** càlcul del diner disponible en efectiu (EUR). Una anotació al deure suma, mentre que una anotació a l'haver resta al saldo anterior.

Vegeu el següent exemple per entendre millor el funcionament del llibre de registre de caixa:

Exemple de llibre de registre de caixa

L'empresa A ha realitzat, el dia 10 de maig, les següents operacions:

- El saldo de caixa en iniciar el dia és de 1.360 EUR.
- Paga la factura núm. 365 de l'empresa B per import de 580 EUR.
- Cobra la factura núm. 126 al client Z per import de 283 EUR.
- Paga a un taller la reparació d'un vehicle per import de 230 EUR (factura núm. 67).
- Fa una comanda de mercaderies lliurant a compte 540 EUR (rebut núm. 132).
- Cobra el lloguer d'un local de la seva propietat per import de 900 EUR (factura núm. 156).
- Paga un avançament a un treballador per import de 600 EUR.

Es demana registrar les operacions anteriors en el llibre de registre de caixa.

Agafarem el llibre auxiliar i anotarem en ordre totes les operacions tenint en compte que els cobraments s'anoten a la columna del deure i els pagaments a l'haver, segons taula 3.3:

TAULA 3.3. Llibre de registre de caixa de l'empresa A

Data	Concepte	Deure	Haver	Saldo
10/05/20xx	Saldo inicial			1.360,00
10/05/20xx	Pagament fra. núm. 365 B		580,00	780,00
10/05/20xx	Cobrament fra. núm. 126 Z	283,00		1.063,00
10/05/20xx	Pagament fra. núm. 67		230,00	833,00
10/05/20xx	Avançament rebut núm. 132		540,00	293,00
10/05/20xx	Cobrament lloguer fra. núm. 156	900,00		1.193,00
10/05/20xx	Avançament treballador		600,00	593,00

Un cop anotats tots els moviments al llibre de registre de caixa s'efectua el recompte de caixa, que consisteix a inventariar els diners i a calcular el total. Després es fa l'**arqueig de caixa**, que consisteix a comprovar que el recompte coincideix amb el saldo final de la caixa. Aquestes operacions es porten a terme al final de cada jornada, de manera que qualsevol error es pugui localitzar i esmenar immediatament. Els errors solen ser per errades d'anotació, per equivocacions en cobrar o pagar o per la pèrdua d'algun justificant. Si no es pot esmenar cal fer una anotació al llibre que corregeixi la diferència de saldos. Sempre ha de coincidir:

$$\text{Saldo final} = \text{Saldo inicial} + \text{entrades} - \text{sortides}$$

Una vegada anotades al llibre de caixa les correccions detectades en el procés d'arqueig, aquestes s'han de traslladar a la comptabilitat de l'empresa mitjançant el corresponent assentament comptable.

Exemple d'arqueig de caixa

L'empresa A ha realitzat, el dia 10 de maig, l'arqueig de caixa, i el resultat és de 580 EUR. Observa una diferència de 13 EUR de les anotacions fetes al llibre de registre al recompte fet. Per resoldre la diferència detectada fa la corresponent anotació al llibre de caixa. Aquesta correcció s'haurà de traslladar també a la comptabilitat de l'empresa mitjançant el corresponent assentament comptable (vegeu taula 3.4).

TAULA 3.4. Llibre de registre de caixa de l'empresa A

Data	Concepte	Deure	Haver	Saldo
10/05/20xx	Saldo inicial			1.360,00
10/05/20xx	Pagament fra. núm. 365 B		580,00	780,00
10/05/20xx	Cobrament fra. núm. 126 Z	283,00		1.063,00
10/05/20xx	Pagament fra. núm. 67		230,00	833,00
10/05/20xx	Avançament rebut núm. 132		540,00	293,00
10/05/20xx	Cobrament lloguer fra. núm. 156	900,00		1.193,00
10/05/20xx	Avançament treballador		600,00	593,00
10/05/20xx	Regularització arqueig		13,00	580,00

Les causes més habituals de desquadraments, és a dir, de quantitats no coincidents del recompte, arqueig de caixa i tancament de caixa, són:

- Equivocacions en el moment de fer els cobraments o els pagaments.
- Errors en anotar les quantitats en el llibre de caixa o en els justificants de cobrament o pagament.
- Pèrdua d'algun justificant de cobrament o pagament, o bé que s'hagin omès.
- Errors en el registre comptable.

L'objectiu de l'arqueig ha de ser solucionar qualsevol desquadrament detectat.

S'han de diferenciar les tres fases de l'arqueig de caixa:

1. **Recompte:** el fa el responsable de caixa, normalment al final del dia o de la seva jornada laboral. També es pot fer l'endemà. Aquest treballador només fa un inventari físic dels diners de la caixa de l'empresa, però no en fa la comptabilització.
2. **Arqueig:** es duu a terme entre diferents treballadors i és supervisat per comprovar que s'ha fet bé el recompte i que coincideix amb el saldo del llibre de caixa.
3. **Tancament:** serveix per corregir les diferències detectades. Aquestes han de solucionar-se com abans millor fent les anotacions pertinents i l'ajust comptable.

3.3 Llibre de registre de bancs i acarament d'extractes bancaris

El llibre de registre de banc és el document que registra totes les operacions efectuades amb una entitat financera.

L'estructura que segueix es mostra a taula 3.5:

TAULA 3.5. Llibre de registre de bancs

Entitat bancària:				
Domicili:				
Codi del compte:				
Data	Concepte	Deure	Haver	Saldo
dd/mm/aaaa	Saldo inicial			EUR
	Comentari de l'operació	Entrades EUR (+)	Sortides EUR (-)	EUR

El llibre de registre de bancs té cinc columnes:

1. **Data:** data en què es fa l'ingrés o el pagament.
2. **Concepte:** motiu que origina l'ingrés o el pagament.
3. **Deure:** registre de les entrades de diners en efectiu (EUR).
4. **Haver:** registre de les sortides de diners en efectiu (EUR).
5. **Saldo:** càlcul del diner disponible en efectiu (EUR). Una anotació al deure suma, mentre que una anotació a l'haver resta al saldo anterior.

Vegeu el següent exemple per entendre millor el funcionament del llibre de registre de bancs:

Exemple de llibre de registre de bancs

L'empresa A té obert al Banc de Comerç un compte corrent amb IBAN ES76 8784 2050 8757 5147 133. A través del compte corrent indicat, fa les operacions següents:

- El saldo del dia 1 de juny de 20xx és de 1.630 EUR.
- 2 de juny: transferència a Blister, SA per import de 650 EUR, pel pagament de la seva factura BL352.
- 5 de juny: transferència de Buga, SL per import de 783 EUR, fra. C38.
- 10 de juny: rebut del telèfon del mes de juny per import de 450 EUR.
- 15 de juny: ingrés d'un xec d'un client per import de 1.230 EUR.
- 23 de juny: pagament d'una lletra d'un proveïdor per import de 930 EUR.
- 29 de juny: transferència de 1.180 EUR corresponent a la nòmina del nostre treballador.
- 30 de juny: ingrés d'un xec d'un client per import de 1.000 EUR.

L'empresa ha de registrar les operacions anteriors en el llibre de registre de bancs. Al llibre auxiliar s'anoten en ordre totes les operacions tenint en compte que els cobraments s'anoten a la columna del deure i els pagaments a l'haver (vegeu taula 3.6).

TAULA 3.6. Llibre de registre de bancs

Entitat bancària:		Banc de Comerç		
Domicili:				
Codi del compte:		ES76 8784 2050 8757 5147 1338		
Data	Concepte	Deure	Haver	Saldo
01/06/20xx	Saldo inicial			1.630,00
02/06/20xx	Transferència Blister, SA s/fra. BL 352		650,00	980,00
05/06/20xx	Transferència de Buga, SL n/fra. C38	783,00		1.763,00
10/06/20xx	Rebut del telèfon juny		450,00	1.313,00
15/06/20xx	Ingrés d'un xec d'un client	1.230,00		2.543,00
23/06/20xx	Càrrec lletra d'un proveïdor		930,00	1.613,00
29/06/20xx	Pagament nòmina juny		1.180,00	433,00
30/06/20xx	Ingrés d'un client	1.000,00		1.433,00

Tal com passa amb el compte de caixa i el llibre de registre de caixa, els extractes bancaris no coincideixen amb les dades que ofereix el llibre major dels comptes bancaris ni amb els llibres de registre de bancs. Aquestes diferències de saldo poden ser degudes a:

- Xecs emesos per l'empresa, registrats als llibres de registre de bancs i que el beneficiari no ha cobrat.
- Anotacions als llibres de registre de bancs pel cobrament de xecs, però que l'entitat financera encara no ha abonat.
- Demores de la comptabilització de l'empresa (no s'han rebut les factures).
- Despeses bancàries, interessos per descoberts, comissions i altres despeses, dels quals l'empresa no té constància fins que no ho veu reflectit en l'extracte.
- Errors de l'empresa en el moment de formalitzar els assentaments comptables o les anotacions en els llibres.
- Errors del banc en liquidar determinats conceptes.

Per determinar l'origen d'aquestes desviacions es duu a terme un procés de control dels comptes bancaris denominat **conciliació bancària**. Es tracta d'un procés sistemàtic de comparació i explicació sobre les diferències que es detecten entre els comptes bancaris i els saldos comptables.

Quan es fan aquestes comparacions, habitualment s'inspeccionen els llibres comptables de l'empresa conjuntament amb l'extracte del compte enviat pel banc. D'aquesta manera es detecten les diferències que hi ha entre tots dos per efectuar els ajustos que calgui. Mentre es duu a terme la conciliació s'ha d'elaborar un document que expliqui i avaluï aquest procés per explicar i aclarir qualsevol anotació comptable amb diferències oposades.

L'estructura del document es mostra a taula 3.7:

TAULA 3.7. Conciliació bancària

Banc:	
Codi del compte:	
Saldo segons extracte bancari	EUR
Augments:	EUR
Disminucions:	EUR
Saldo bancari conciliat	EUR
Saldo segons llibre auxiliar de bancs	EUR
Augments:	EUR
Disminucions:	EUR
Saldo llibre auxiliar de bancs conciliat	EUR

Aquest document està dividit en dues parts:

1. Banc - Llibre auxiliar de bancs: serveix per corregir l'extracte bancari i fer-lo coincidir amb el llibre auxiliar. Per fer-ho s'ha d'augmentar o disminuir el saldo en funció de les operacions no registrades en l'extracte bancari.
2. Llibre auxiliar de bancs - banc: serveix per corregir el llibre auxiliar i fer-lo coincidir amb l'extracte bancari. Per fer-ho s'ha d'augmentar o disminuir el saldo en funció de les operacions no registrades de l'extracte bancari.

Els saldos conciliats han de coincidir, i un cop resolt s'han de calcular els assentaments corresponents.

Vegeu el següent exemple per entendre millor el funcionament del document de conciliació:

Exemple de conciliació bancària

L'empresa A ha rebut del Banc de Comerç l'extracte del compte corrent que té obert amb l'IBAN ES76 8784 2050 8757 5147 133taula 3.8

TAULA 3.8. Extracte bancari

Banc de Comerç				
Titular:		Empresa A		
Domicili:				
Codi del compte:		ES76 8784 2050 8757 5147 1338		
Data	Concepte	Càrrecs	Abonaments	Saldo
01/06/20xx	Saldo inicial			1.630,00
02/06/20xx	Transferència Blister, SA s/fra. BL 352	650,00		980,00
05/06/20xx	Transferència de Buga, SL n/fra. C38		783,00	1.763,00
15/06/20xx	Rebuts del telèfon juny	450,00		1.313,00
17/06/20xx	Ingrés xec		1.230,00	2.543,00
23/06/20xx	Càrrec lletra	930,00		1.613,00
29/06/20xx	Pagament nòmina juny	1.180,00		433,00
30/06/20xx	Rebut d'aigua	130,00		303,00

L'empresa ha de comparar aquest document amb el seu llibre de bancs i fer la conciliació. L'extracte bancari té anotades les operacions a la columna contrària del llibre auxiliar. Per a aquesta operació cal puntejar els dos registres i anotar les diferències trobades en l'extracte bancari i el llibre de registre al document de conciliació (vegeu taula 3.9).

TAULA 3.9. Conciliació bancària

Banc: Banc de Comerç	
Codi del compte: ES76 8784 2050 8757 5147 1338	
Saldo segons extracte bancari	303,00
Augments:	
Ingrés xec d'un client	+ 1.000,00
Disminucions:	
Saldo bancari conciliat	1.303,00
Saldo segons llibre auxiliar de bancs	1.433,00

Augments:

Disminucions:

Rebut de l'aigua - 130,00

Saldo llibre auxiliar de bancs conciliat 1.303,00

Les operacions que ha registrat l'empresa A són:

1. 1.000 EUR corresponents a un cobrament d'un client que encara no s'han fet efectius en el compte corrent. S'han d'anotar com un increment en la primera part del document.
2. 130 EUR corresponents a un rebut de l'aigua que ja ha estat abonat pel banc, però la factura del qual no ha arribat a l'empresa. Aquest rebut suposa una disminució en la segona part del document.

Un cop registrats els fets mencionats, es calculen els saldos conciliats, i han de coincidir. És a dir, el saldo conciliat del banc ha de ser igual al saldo conciliat del llibre auxiliar de bancs.

En finalitzar el procés de conciliació, el llibre auxiliar ha de mostrar el saldo conciliat i, per tant, registrar els fets a la comptabilitat de l'empresa.

Un cop realitzat l'assentament, es traspassa la informació al llibre de registre de bancs (vegeu taula 3.10).

TAULA 3.10. Llibre de registre de bancs

Entitat bancària:		Banc de Comerç		
Domicili:				
Codi del compte:		ES76 8784 2050 8757 5147 1338		
Data	Concepte	Deure	Haver	Saldo
01/06/20xx	Saldo inicial			1.630,00
02/06/20xx	Transferència Blister, SA s/fra. BL 352		650,00	980,00
05/06/20xx	Transferència de Buga, SL n/fra. C38	783,00		1.763,00
10/06/20xx	Rebut del telèfon juny		450,00	1.313,00
15/06/20xx	Ingrés xec d'un client	1.230,00		2.543,00
23/06/20xx	Càrrec lletra d'un proveïdor		930,00	1.613,00
29/06/20xx	Pagament nòmina juny		1.180,00	433,00
30/06/20xx	Ingrés d'un client	1.000,00		1.433,00
30/06/20xx	Rebut d'aigua	130,00		1.303,00

Hi ha tres fases en el procés per fer la conciliació:

1. Revisar i confrontar l'extracte bancari amb el llibre auxiliar de bancs identificant-ne les diferències.
2. Elaborar la relació de diferències quantificant els imports.
3. Compensar les diferències perquè coincideixin els saldos conciliats.

3.4 Pressupost de tresoreria

Per desenvolupar la seva activitat comercial, les empreses posen una atenció especial als fluxos de tresoreria. Això es deu a la impossibilitat de fer coincidir en el temps les vendes i els cobraments amb les compres i els pagaments. L'objectiu que cerquen les empreses és intentar mantenir l'equilibri entre les entrades i les sortides de caixa i dels bancs per cobrir les previsions de pagaments que han d'efectuar. Per aquest motiu elaboren un pressupost de tresoreria.

El **pressupost de tresoreria** és un document que permet fer previsions de tresoreria a curt termini, cercant sempre l'equilibri entre les entrades i les sortides de caixa.

Aquesta referència a caixa no és exclusiva de diners en efectiu, ja que també abasta els dipòsits i les transaccions bancàries.

Aquest document serveix com a instrument de control en el qual es plasmen els cobraments i els pagaments que es preveu que tindrà l'empresa, de manera que es poden detectar per endavant si amb els cobraments es podrà fer front als pagaments.

Si en algun moment puntual això no és així cal plantejar-se anticipadament les possibles solucions. Aquestes variacions poden ser excés o defecte de liquiditat. En el primer cas, si hi ha un excedent de tresoreria (superàvit), cal cercar alternatives d'inversió que rendibilitzin aquests excedents. Si passa el contrari (dèficit), cal cercar fonts de finançament que cobreixin aquest dèficit de liquiditat.

El pressupost de tresoreria s'elabora en un quadre en què es reflecteix una relació detallada dels fluxos d'entrada i de sortida de tresoreria. Aquest document té forma lliure i les empreses el dissenyen en funció de les seves necessitats.

Un possible esquema es mostra a taula 3.11:

TAULA 3.11. Pressupost de tresoreria

Concepte	Mes 1	Mes 2	...	Mes 12
Saldo inicial				
Cobraments:				
Vendes				
Deutes de clients				
Subvencions				
Ingressos financers				
Altres cobraments				
Total cobraments				
Pagaments:				
Compres				

El pressupost de tresoreria és l'eina que permet la gestió i la detecció de necessitats d'obtenció de fons a curt termini.

TAULA 3.11 (continuació)

Concepte	Mes 1	Mes 2	...	Mes 12
Pagaments a proveïdors				
Arrendaments				
Reparacions				
Transport				
Assegurances				
Publicitat				
Subministraments				
Tributs				
Despeses financeres				
Despeses de personal				
Seguretat Social				
Altres pagaments				
Total pagaments				
Saldo = cobraments - pagaments				
Saldo final = saldo + saldo inicial				

- Primera columna: diferents conceptes que originen un cobrament o pagament a l'empresa. Per exemple, les vendes, les compres, la publicitat, etc.
- Segona columna i següents: mesos.

Totes les partides d'ingressos i despeses que cal tenir en compte s'han d'establir amb unitat de criteri a l'hora de valorar-les. També cal establir un marge de seguretat de tresoreria que permeti anticipar-se a desviaments pressupostaris. L'objectiu és que, a partir d'una determinada quantitat d'efectiu, es puguin plantejar alternatives de finançament en previsió d'un dèficit pressupostari.

Els càlculs del pressupost de tresoreria requereixen dedicació i precisió, atesa la importància dels resultats i la repercussió que tenen en el desenvolupament de l'activitat de l'empresa. Per aquest motiu és molt convenient fer servir un full de càlcul. Davant de qualsevol modificació es poden recalculer automàticament els resultats i obtenir un nou pressupost, sense necessitat de perdre temps amb les operacions numèriques.

També cal incloure altres fulls perquè reflecteixin de manera gràfica els resultats i les possibles variacions pressupostàries. D'aquesta manera queden enllaçats els resultats del full de pressupostos amb un gràfic que permet visualitzar ràpidament les possibles modificacions. Amb això, els ajustos pressupostaris es poden aplicar amb més precisió.

Per entendre millor com elaborar un pressupost de tresoreria vegeu el següent exemple:

Exemple de pressupost de tresoreria

La IAIA és un restaurant de menjar casolà de Llinars del Vallès. Ha d'elaborar el pressupost de tresoreria dels primers tres mesos de l'any i disposa de la informació següent:

- Tenen previstos uns ingressos per vendes de 18.000 EUR al gener i de 20.000 EUR durant el febrer i el març.
- Rebran una subvenció de 8.960 EUR al març.
- Tenen previst pagar proveïdors per 9.000 EUR, 5.680 EUR i 7.000 EUR, respectivament.
- Efectuaran un pagament a Hisenda en concepte d'IVA de 900 EUR i un en concepte d'IRPF a compte de 590 EUR per cadascun dels socis al gener.
- Per subministraments, pagaran 850 EUR al gener i al març.
- Les despeses de telefonia s'estimen en 100 EUR cada mes.
- Efectuen compres d'immobilitzat al febrer per 10.000 EUR.
- El pagament del lloguer del local ascendeix a 1.200 EUR al mes.
- Al febrer formalitzaran un pagament per despeses de publicitat per 670 EUR.
- Tenen una despesa mensual de 850 EUR per la nòmina d'un treballador i una de 52 EUR per despeses d'assegurances socials.
- Cada soci abona 250 EUR al mes per a les quotes d'autònoms.
- Paguen a la gestoria 50 EUR cada mes.
- Al març faran unes reparacions al local, pressupostades en 13.000 EUR.

Disposen d'un saldo inicial de tresoreria de 5.680 EUR i el marge de seguretat és de 5.000 EUR. Necessiten confeccionar el pressupost inicial de tresoreria corresponent al primer trimestre.

Per fer-ho agafen les previsions de cobraments i pagaments i les distribueixen entre els mesos i els diferents conceptes segons la taula 3.12.

TAULA 3.12. Pressupost de tresoreria 1T

Concepte	Gener	Febrer	Març
Saldo inicial	5.680,00	8.998,00	9.896,00
Cobraments:			
Vendes	18.000,00	20.000,00	20.000,00
Subvencions			8.960,00
Altres cobraments			
Total cobraments	18.000,00	20.000,00	28.960,00
Pagaments:			
Compres		10.000,00	
Pagaments a proveïdors	9.000,00	5.680,00	7.000,00
Arrendaments	1.200,00	1.200,00	1.200,00
Reparacions			13.000,00
Publicitat		670,00	
Subministraments	950,00	100,00	950,00

Tributs	2.080,00		
Despeses de personal	850,00	850,00	850,00
Seguretat Social	552,00	552,00	552,00
Altres pagaments	150,00	150,00	150,00
Total pagaments	14.682,00	19.102,00	23.602,00
Saldo = cobraments - pagaments	3.318,00	898,00	5.358,00
Saldo final = saldo + saldo inicial	8.998,00	9.896,00	15.254,00

Els càlculs són:

- **Total de cobraments**, per columnes, sumant els ingressos previstos.
- **Total de pagaments**, per columnes, sumant les despeses previstes.
- **Saldo**, restant el total de cobraments del total de pagaments.
- **Saldo final**, calculant el saldo inicial menys el saldo.

En aquest cas no es trenca en cap mes el marge de seguretat i, per tant, la IAIA no haurà de buscar una font d'ingressos addicional.

És important evitar els riscos en tresoreria que impedirien a l'empresa fer front als pagaments.

Hi ha dos tipus de riscos associats a la tresoreria:

1. **Riscos previsibles**: causats per les diferències en els terminis entre cobraments i pagaments que produiran que l'empresa no tingui disponibilitat de diners. Dins d'aquest tipus de risc també hi ha la manca de finançament.
2. **Riscos no previsibles**: causats pels impagaments i les variacions en les condicions previstes. Per exemple, un increment en els tipus d'interès dels préstecs o canvis de divises.

Les empreses han d'intentar minimitzar els riscos dins de les seves possibilitats, i les previsions han de ser tan acurades com sigui possible.